

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

Будинки і споруди

**ДОСТУПНІСТЬ БУДИНКІВ І СПОРУД
ДЛЯ МАЛОМОБІЛЬНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ**

ДБНВ.2.2-17:2006

Київ
Мінбуд України
2007

РОЗРОБЛЕНО:
РОЗРОБНИКИ:

ВАТ "КиївЗНДІЕП"
Б.М. Губов; В.В. Куцевич, д-р архіт. (керівник розробки);
1.1. Чернядьєва; за участю В.Ф. Гершковича, канд. техн. наук;
І.М. Кропівіна; Б.Г. Польчука;
За участю:
Інституту гігієни та медичної екології ім. О.М. Марзеєва
АМН України (В.Я.Акіменко, д-р мед. наук; Н.М. Янко, канд.
мед. наук);
УкрНДІ пожежної безпеки МНС України (О.О. Сізіков, канд.
техн. наук; В.Г. Сокол; І.О. Харченко, канд. техн. наук);
Державного департаменту пожежної безпеки МНС України
(О.О. Свєєнко; І.Я. Кріса; О.П. Мартинов; СВ. Мусійчук);
Національної Асамблеї інвалідів України (Я.В. Грибальський,
В.М. Сушкевич)

НА ЗАМІНУ:

ВСН 62-91 Проектирование среды жизнедеятельности с
учетом потребностей инвалидов и маломобильных групп
населения

ВНЕСЕНО
ТА ПІДГОТОВЛЕНО
ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ:
ЗАТВЕРДЖЕНО
ТА НАДАНО ЧИННОСТІ:

Управлінням архітектурно-конструктивних та інженерних
систем будинків і споруд Міністерства будівництва,
архітектури і житлово-комунального господарства
України

Наказом Мінбуду від 02.11.2006 р. № 362 і
чинні з 1 травня 2007 р.

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

Будинки і споруди
Доступність будинків і споруд для маломобільних
груп населення

ДБН В.2.2-17:2006
На заміну ВСН 62-91

Чинні від 2007-05-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Вимоги цього документа поширюються на проектування та реконструкцію цивільних (житлових та громадських) будинків та споруд з урахуванням потреб людей, які відносяться до маломобільних груп населення (далі - МГН), функціонально-планувальні елементи будинків і споруд, їх земельні ділянки, а також на вхідні вузли, комунікації, шляхи евакуації, приміщення (зони) проживання, обслуговування і робочі місця, а також їх інформаційне та інженерне обладнання.

Вимоги цих Норм не поширюються на будинки спеціалізованих закладів для постійного і тимчасового проживання інвалідів і людей старшої вікової групи на умовах опіки, стаціонари лікувальних закладів і аналогічні установи, призначені для обслуговування і постійного перебування даних категорій населення, а також на житлові будинки для однієї сім'ї.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цих Нормах є посилання на такі нормативні документи:

ДБН 360-92**	Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень
ДБН 363-92	Житлові будинки для осіб похилого віку сільської місцевості України
ДБН Б.2.4-1-94	Планування та забудова сільських поселень
ДБН В. 1.1 -7-2002	Захист від пожежі. Пожежна безпека об'єктів будівництва
ДБН В.2.2-3-97	Будинки і споруди. Будинки та споруди навчальних закладів
ДБН В.2.2-4-97	Будинки і споруди. Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів
ДБН В.2.2-9-99	Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення
ДБН В.2.2-10-2001	Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я
ДБН В.2.2-11-2002	Будинки і споруди. Підприємства побутового обслуговування. Основні положення
ДБН В.2.2-13-2003	Будинки і споруди. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди
ДБН В.2.2-15-2005	Будинки і споруди. Житлові будинки. Основні положення
ДБН В.2.2-16-2005	Будинки і споруди. Культурно-видовищні та дозвіллеві заклади
ДБН В.2.3-4-2004	Споруди транспорту. Автомобільні дороги
ДБН В.2.3-5-2001	Споруди транспорту. Вулиці та дороги населених пунктів
ДБН В.2.3-15-2007	Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів
ДБН В.2.5-13-98	Інженерне обладнання будинків і споруд. Пожежна автоматика будинків і споруд
ДБН В.2.5-20-2001	Інженерне обладнання будинків і споруд. Газопостачання
ДБН В.2.5-23-2003	Проектування електрообладнання об'єктів цивільного призначення
ДБН В.2.5-24-2003	Електрична кабельна система опалення
ДБН В.2.5-28:2006	Природне та штучне освітлення
ДБН В.2.6-31:2006	Конструкції будинків і споруд. Теплова ізоляція будинків
ДСТУ Б В.1.1-4-98	Захист від пожежі. Будівельні конструкції. Методи випробувань на вогнестійкість. Загальні вимоги
ДСТУ ISO 4190-6-2001	Установка ліфтова (елеваторна). Частина 6. Ліфти пасажирські для встановлення в житлових будинках. Планування і вибір. ТК 104 "Ліфти"

C.2 ДБН В. 2.2-17:2006

ДСТУ ISO 9386-1:2005	Приводні підймальні платформи для осіб з обмеженими фізичними можливостями. Правила безпеки. Розміри та функціонування. Частина 1. Вертикальні підймальні платформи
ДСТУ ISO 9386-2:2005	Приводні підймальні платформи для осіб з обмеженими фізичними можливостями. Правила безпеки. Розміри та функціонування. Частина 2. Приводні сходові підйомники для пересування по нахиленій площині користувачів, що сидять, стоять та на інвалідних-колясках
ДСТУ pr EN 81-70:2003	Норми безпеки до конструкції і експлуатації ліфтів. Частина 70. Зручність доступу до ліфтів пасажирів, зокрема пасажирів із функційними порушеннями
ДСТУ pr EN 81-71:2004	Норми безпеки до конструкції і експлуатації ліфтів. Частина 71. Специфіка використання пасажирських та вантажопасажирських ліфтів. Ліфти, стійкі до вандалізму
ДСТУ pr EN 81-72:2002	Норми безпеки до конструкції і експлуатації ліфтів. Частина 72. Ліфти для пожежної служби
ДСТУ pr EN 81-73:2004	Норми безпеки до конструкції і експлуатації ліфтів. Частина 73. Режим роботи ліфтів у разі пожежі
ДНАОП 0.00-1.02-99	Правила будови і безпечної експлуатації ліфтів. ТК 104 "Ліфти"
ГОСТ 7396.1-89 (МЕК 83-75)	Соединители штепсельные бытового и аналогичного назначения. Основные размеры. (З'єднувачі штепсельні побутового та аналогічного призначення. Основні розміри)
СНиП 2.04.05-91	Отопление, вентиляция и кондиционирование. (Опалення, вентиляція і кондиціонування)
СНиП 2.09.04-87	Административные и бытовые здания. (Адміністративні та побутові будинки)
ВБН В.2.2-ЦЗН-2004/ Мінпраці та соціальної політики України	Будинки і споруди. Центри зайнятості населення базового рівня (Здания и сооружения. Центры занятости населения базового уровня)
ВСН 01-89/ Росавтотранс	Предприятия по обслуживанию автомобилей. (Підприємства з обслуговування автомобілів)
ВСН 54-87/ Госгражданстрой	Предприятия розничной торговли. Нормы проектирования. (Підприємства роздрібної торгівлі. Норми проектування)
ВСН 60-89/ Госкомархитектуры	Устройство связи, сигнализации и диспетчеризации инженерного оборудования жилых и общественных зданий. Нормы проектирования. (Влаштування зв'язку, сигналізації та диспетчеризації інженерного обладнання житлових та громадських будинків. Норми проектування)
ВСН 61-89(р)/ Госкомархитектуры	Реконструкция и капитальный ремонт жилых домов. Нормы проектирования. (Реконструкція та капітальний ремонт житлових будинків. Норми проектування)
СН 4948-89	Санитарные нормы допустимых уровней инфразвука и низкочастотного шума на территории жилой застройки. (Санітарні правила допустимих рівнів інфразвуку та низькочастотного шуму на території житлової забудови)
СанПиН 42-121 -4719-88	Санитарные правила устройства, оборудования и содержания общежитий для рабочих, студентов, учащихся средних учебных заведений и профессионально-технических училищ. (Санітарні правила влаштування, обладнання та утримання гуртожитків для робітників, студентів, учнів середніх навчальних закладів та професійно-технічних училищ)
СанПиН 42-123-5777-91	Санитарные правила для предприятий общественного питания, включая кондитерские цехи и предприятия, вырабатывающие мягкое мороженое. (Санітарні правила для підприємств громадського харчування, включаючи кондитерські цехи та підприємства, які виробляють м'яке морозиво)

СанПин 1304-75	Санитарные нормы допустимых вибраций в жилых домах. (Санітарні правила допустимих вібрацій у житлових будинках)
СанПин 2152-80	Санитарно-гигиенические нормы допустимых уровней ионизации воздуха производственных и общественных помещений. (Санітарно-гігієнічні норми допустимих рівнів іонізації повітря виробничих та громадських будинків)
СанПин 2605-82	Санитарные нормы и правила обеспечения инсоляцией жилых и общественных зданий и территории жилой застройки. (Санітарні норми і правила забезпечення інсоляцією житлових та громадських будинків і території житлової забудови)
СанПин 3077-84	Санитарные нормы допустимого шума в помещениях жилых и общественных зданий и на территории жилой застройки. (Санітарні норми допустимого шуму у приміщеннях житлових та громадських будинків та на території житлової забудови)
СанПин 5781-91	Санитарные правила для предприятий продовольственной торговли. (Санітарні правила для підприємств продовольчої торгівлі)

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Адаптація - пристосування до нових умов, тут: пристосування середовища життєдіяльності, будинків і споруд до потреб маломобільних груп населення.

Візуальні засоби інформації — тут: носії інформації у вигляді помітних зором текстів, знаків, символів, світлових сигналів тощо, переданих у тому числі людям із порушенням функцій органів слуху.

Доступні для МГН будинки і споруди - будинки і споруди, у яких реалізований комплекс архітектурно-планувальних, інженерно-технічних, ергономічних, конструкційних і організаційних заходів, що відповідають нормативним вимогам щодо забезпечення доступності і безпеки МГН.

Елемент — складова частина будь-чого, тут: архітектурний, технічний або механічний компонент ділянки, будинку або приміщення, наприклад, робоче місце, місце відпочинку, душ, телефонна кабіна, двері, керуючий пристрій, ручка, поручень тощо.

Інвалід - людина, що має порушення здоров'я зі стійким розладом функцій організму, у тому числі з ураженням опорно-рухового апарату, вадами зору і дефектами слуху, що приводять до обмеження життєдіяльності і викликають необхідність його соціального захисту.

Ліфтовий хол - спеціальне приміщення, розташоване біля входу до ліфта.

Маломобільні групи населення (МГН) - люди, що відчувають труднощі при самостійному пересуванні, одержанні послуги, необхідної інформації або при орієнтуванні в просторі. До мало-мобільних груп населення тут віднесені інваліди, люди з тимчасовим порушенням здоров'я, вагітні жінки, люди старшого (похилого) віку, люди з дитячими колясками тощо.

Перекладач жестової мови (сурдоперекладач) - фахівець, який здійснює переклад звукової інформації на мову жестів для глухонімих і людей з дефектами слуху.

Пожежеобезпечна зона - частина будинку, споруди, протипожежного відсіку, виділена протипожежними перешкодами для захисту людей від небезпечних факторів пожежі протягом заданого часу (від моменту виникнення пожежі до завершення рятувальних робіт), забезпечена комплексом заходів для проведення евакуації і рятування.

Смуга руху - частина пішохідного шляху, призначена для руху в один ряд в одному напрямку.

Система засобів інформації (інформаційні засоби) - тут: сукупність носіїв інформації, що забезпечують для МГН своєчасне орієнтування у просторі, сприяють безпеці і зручності пересування, а також інформують про властивості середовища життєдіяльності.

Спеціалізований елемент - тут: елемент, до якого (як до об'єкта нормування) ставляться специфічні вимоги щодо адаптації з урахуванням конкретного або сукупного дефектів здоров'я людини.

Тактильні засоби інформації - носії інформації, що передаються інвалідам по зору і сприймаються шляхом дотику.

Текстофон - апарат для передавання, приймання і ведення діалогу по телефону інвалідами з порушеннями слуху в текстовому режимі. Апарат забезпечений клавіатурою і дисплеєм для відображення текстової інформації.

Тифлотехнічні засоби — засоби, що полегшують людям з вадами зору роботу і засвоєння інформації (магнітофони, диктофони, письмові прилади, клавіатура зі шрифтом Брайля).

Універсальний елемент - тут: елемент, що проектується з урахуванням можливого використання усіма категоріями населення, у тому числі МГН.

Шлях руху - тут: пішохідний шлях, який використовується МГН, у тому числі інвалідами на кріслах-колясках, для переміщення по ділянці (доріжки, тротуари, пандуси тощо), а також на вході до будинку або споруди та всередині будинків і споруд (горизонтальні і вертикальні комунікації).

4 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1 При проектуванні та реконструкції громадських і житлових будинків слід передбачати для інвалідів і громадян інших маломобільних груп населення умови життєдіяльності, однакові з рештою категорій населення.

4.2 Перелік об'єктів, доступних для інвалідів і інших маломобільних груп населення, розрахункова кількість і категорія інвалідів, а також група мобільності МГН (додаток А, таблиця А.1) встановлюються у завданні на проектування.

4.1 При проектуванні об'єктів, доступних для МГН, повинні бути забезпечені:

- доступність місць цільового відвідування і безперешкодність переміщення всередині будинків і споруд;
- безпека шляхів руху (у тому числі евакуаційних), а також місць проживання, обслуговування і прикладення праці;
- своєчасне отримання МГН повноцінної і якісної інформації, яка дозволяє орієнтуватися в просторі, використовувати обладнання (у тому числі для самообслуговування), отримувати послуги, брати участь у трудовому і навчальному процесах;
- зручність і комфорт середовища життєдіяльності.

4.4 Проектні рішення об'єктів, доступних для інвалідів, не повинні обмежувати умови життєдіяльності інших груп населення, а також ефективність експлуатації будинків. З цією метою слід проектувати адаптовані до потреб інвалідів універсальні елементи будинків і споруд, які використовуються усіма групами населення. Необхідність застосування спеціалізованих елементів, що враховують специфічні потреби інвалідів, установлюється завданням на проектування.

4.5 При проектуванні, обладнанні й оснащенні будинків і споруд, доступних для МГН, повинні виконуватися вимоги чинних нормативних документів: ДБН 360, ДБН В. 1.1-7, ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-15, ДБН В.2.5-20, ДБН В.2.5-24, ДБН В.2.6-31, ВСН 61 та інші.

5 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

5.1 У проектах повинні бути передбачені умови безперешкодного і зручного пересування МГН по ділянці до будинку або по території підприємства, комплексу споруд, транспортної інфраструктури, зелених зон (парки, сквери тощо) з урахуванням вимог ДБН 360, ДБН Б.2.4-1, ВСН 01, ДБН В.2.3-15. Система засобів орієнтації для людей з вадами зору та інформаційної підтримки повинна бути забезпечена на всіх шляхах руху, доступних для МГН на весь час експлуатації.

5.2 Транспортні проїзди на ділянці і пішохідні дороги на шляху до об'єктів, які відвідують інваліди, допускається об'єднувати у разі дотримання містобудівних вимог до параметрів шляхів руху та положень ДБН В.2.3-4, ДБН В.2.3-5.

5.3 Ширина шляху руху на ділянці при зустрічному русі інвалідів на кріслах-колясках повинна бути не менше 1,8 м з урахуванням габаритних розмірів крісел-колясок відповідно до чинних нормативних документів.

Поздовжній уклон шляху руху, по якому можливий проїзд інвалідів на кріслах-колясках, не повинен перевищувати 5 %. При влаштуванні з'їздів із тротуару біля будинку та в затінених місцях допускається збільшувати поздовжній уклон до 10 % на протязі не більше 10 м.

Поперечний уклон шляху руху слід приймати в межах 1-2 %.

5.4 Висоту бордюрів по краях пішохідних шляхів на ділянці рекомендується приймати не більше 0,05 м.

Висота бортового каменю в місцях перетину тротуарів із проїзною частиною, а також перепад висот бордюрів, бортових каменів уздовж експлуатованих газонів і озелених майданчиків, що прилягають до шляхів пішохідного руху, не повинні перевищувати 0,04 м.

5.5 За наявності на ділянці підземних і надземних переходів їх слід обладнувати пандусами або підйомними пристроями, якщо не можна організувати для МГН надземний прохід.

5.6 Тактильні засоби, що виконують попереджувальну функцію на покритті пішохідних шляхів на ділянці, слід розміщувати не менше ніж за 0,8 м до об'єкта інформації, початку небезпечної ділянки, зміни напрямку руху, входу тощо.

5.7 Для покриття пішохідних доріжок, тротуарів і пандусів не допускається застосування на сипних або крупноструктурних матеріалів, що перешкоджають пересуванню МГН на кріслах-колясках або з милицями. Покриття з бетонних плит повинно бути рівним, а товщина швів між плитами - не більше 0,015 м.

5.8 На шляхах руху МГН не допускається застосовувати непрозорі хвіртки на навісних завісах двосторонньої дії, хвіртки з обертовими полотнинами, а також турнікети завширшки менше ніж 0,85 м.

5.9 Для відкритих сходів на перепадах рельєфу рекомендується приймати ширину проступів не менше 0,4 м, висоту підйомів сходинок - не більше 0,12 м. Усі сходинок у зовнішніх сходах у межах одного маршруту повинні бути однаковими за формою в плані, за розмірами ширини проступу і висоти підйому сходинок. Поперечний уклон зовнішніх сходинок повинен бути в межах 1-2 %.

5.10 Сходи повинні дублюватися пандусами, а за необхідності - іншими засобами підйому та відповідати вимогам ДБН В.2.3-5.

5.11 Пристрої й обладнання (поштові скриньки, укриття таксофонів, банкомати, інформаційні щити тощо), розташовані на стінах будинків, споруд або на окремих конструкціях, і виступні елементи та частини будинків і споруд не повинні скорочувати нормований простір для проходу, а також проїзду і маневрування крісла-коляски.

Об'єкти, нижня крайка яких розташована на висоті від 0,7 до 2,1 м від рівня пішохідного шляху, не повинні виступати за площину вертикальної конструкції більше ніж на 0,1 м, а при їх розміщенні на розташованій окремо опорі — не більше 0,3 м. При збільшенні виступних розмірів простір під цими об'єктами необхідно виділяти бордюром каменем, бортиком заввишки не менше 0,05 м або огорожами заввишки не менше 0,7 м тощо.

Таксофони, банкомати й інше спеціалізоване обладнання для людей з вадами зору повинні встановлюватися на горизонтальній площині із застосуванням рифленого покриття або на окремих плитах заввишки до 0,04 м, край яких повинен знаходитися від встановленого обладнання на відстані 0,7-0,8 м.

Форми і краї підвісного обладнання повинні бути заокруглені.

5.12 Вхід на територію або ділянку слід обладнати доступними для інвалідів елементами інформації про об'єкт.

Вхід на ділянку житлового одноквартирного будинку рекомендується обладнувати контрольно-охоронними приладами або пристроями сигналізації, що передають інформацію до житла для людей з вадами зору і дефектами слуху.

5.13 На відкритих індивідуальних автостоянках біля закладів обслуговування слід виділяти не менше 10 % місць (але не менше одного місця) для транспорту інвалідів. Ці місця повинні позначатися знаками, прийнятими в міжнародній практиці.

Місця для особистого автотранспорту інвалідів бажано розміщувати поблизу входу, доступного для інвалідів, але не далі 50 м, а при житлових будинках - не далі 100 м. Ширина зони для паркування автомобіля інваліда повинна бути не менше 3,5 м.

Майданчики для зупинки спеціалізованих засобів громадського транспорту, що перевозять лише інвалідів, слід передбачати на відстані не далі 100 м від входів до громадських будинків, доступних для МГН.

6 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО БУДИНКІВ ТА СПОРУД

6.1 Входи і шляхи руху до будинків

6.1.1 У будинку повинен бути як мінімум один вхід, пристосований для МГН, з поверхні землі і з кожного доступного для МГН підземного або надземного переходу, з'єданого з цим будинком.

6.1.2 Зовнішні сходи і пандуси повинні мати поручні з урахуванням технічних вимог до опорних стаціонарних пристроїв згідно з чинними нормативними документами.

За ширини сходів на основних підходах до будинку 2,5 м і більше слід додатково передбачати розділові поручні.

Вхідна площадка при входах, доступних МГН, повинна мати: навіс, водовідвід, а залежно від місцевих кліматичних умов - підігрів, що встановлюється завданням на проектування.

Поверхні покриття вхідних площадок і тамбурів повинні бути твердими, не допускати ковзання при намоканні і мати поперечний уклон у межах 1-2 %.

6.1.3 Глибина тамбурів і тамбур-шлюзів повинна бути не менше 1,8 м, а в житлових будинках - не менше 1,5 м за ширини не менше 2,2 м.

Дренажні і водозбірні ґрати, які встановлюють у підлозі тамбурів або вхідних площадок, повинні бути врівень з поверхнею покриття підлоги. Ширина просівів їх чарунок не повинна перевищувати 0,015 м. Краще застосовувати ґрати з ромбоподібними або квадратними чарунками.

6.1.4 За наявності контролю на вході слід передбачати контрольні пристрої, пристосовані для пропуску тих категорій інвалідів, для яких буде доступний об'єкт, що проектується.

6.1.5 Приміщення, де можуть перебувати інваліди на кріслах-колясках, слід розміщувати на рівні входу, найближчого до поверхні землі. При іншому розміщенні приміщень по висоті будинку, крім сходів, слід передбачати пандуси, ліфти згідно з вимогами ДСТУ рг EN 81-70, піднімальні платформи, вертикальні підйомники згідно з вимогами ДСТУ ISO 9386-1, ДСТУ ISO 9386-2 або інші пристрої для переміщення інвалідів.

6.1.6 Шляхи руху МГН усередині будинку слід проектувати згідно з нормативними вимогами до шляхів евакуації людей з будинку.

Ширина шляху руху в коридорах, приміщеннях, галереях тощо у чистоті повинна бути не меншою:

- при русі крісла-коляски
в одному напрямку..... 1,5 м;
при зустрічному русі..... 1,8 м.

Ширину проходу в приміщенні з обладнанням і меблями слід приймати не менше 1,2 м.

Ширина балконів і лоджій повинна бути не меншою 1,5 м у провітрі.

Ширину коридору або переходу в інший будинок слід приймати не менше 2,0 м.

Підходи до різного обладнання і меблів повинні бути не меншими 0,9 м, а за необхідності повороту крісла-коляски на 90° - не менше 1,2 м.

6.1.7 Діаметр зони для самостійного розвороту на 90-180° інваліда на кріслі-колясці слід приймати не менше 1,5 м.

Біля столів, прилавоків і інших місць обслуговування, біля настінних приладів, апаратів і пристроїв для інвалідів слід передбачати вільний простір розмірами в плані не менше 0,9 м x 1,5 м.

Глибина простору для маневрування крісла-коляски перед дверима при відчиненні "від себе" повинна бути не менше 1,2 м, а при відчиненні "до себе" - не менше 1,5 м за ширини не менше 1,5 м.

6.1.8 Конструктивні елементи всередині будинків і пристрої, розташовані в габаритах шляхів руху на стінах і інших вертикальних поверхнях, повинні мати заокруглені краї, а також не повинні виступати більше ніж на 0,1 м на висоті від 0,7 до 2,0 м від рівня підлоги. При розміщенні пристроїв, покажчиків на розташованій окремо опорі вони не повинні виступати більше ніж на 0,3 м.

Під маршем відкритих сходів і інших нависаючих елементів усередині будинку, що мають розмір у просвіті заввишки менше 1,9 м, слід встановлювати бар'єри, огорожі тощо.

6.1.9 Ділянки підлоги на шляхах руху МГН на відстані 0,6 м перед дверними прорізами і входами на сходи і пандуси, а також перед поворотом комунікаційних шляхів повинні мати попереджувальну рифлену і (або) контрастно забарвлену поверхню. Допускається передбачати світлові маячки.

6.1.10 У приміщеннях, доступних МГН, не допускається застосовувати ворсові килими з товщиною покриття (з урахуванням висоти ворсу) більше 0,013 м.

Килимові покриття на шляхах руху повинні бути щільно закріплені, особливо на стиках полотнин і по краях різнорідних покриттів.

6.1.11 Ширина дверних і відкритих прорізів у стіні, а також виходів із приміщень і з коридорів у сходову клітку повинна бути не менше 0,9 м. При глибині косяка відкритого прорізу більше 1,0 м ширину прорізу слід приймати по ширині комунікаційного проходу, але не менше 1,2 м.

Дверні прорізи не повинні мати порогів і перепадів висот підлоги. За необхідності влаштування порогів їх висота або перепад висот не повинні перевищувати 0,025 м.

6.1.12 В полотнинах зовнішніх дверей, доступних інвалідам, слід передбачати оглядові панелі, заповнені прозорим і ударно міцним матеріалом, нижня частина яких повинна розташовуватися в межах 0,3-0,9 м від рівня підлоги. Нижня частина дверних полотнин на висоту не менше 0,3 м від рівня підлоги повинна бути захищена протиударною смугою.

6.1.13 Прозорі двері й огорожі слід виконувати з ударно міцного матеріалу. На прозорих полотнинах дверей слід передбачати яскраве контрастне маркірування заввишки не менше 0,1 м і завширшки не менше 0,2 м, розташоване на рівні не нижче 1,2 м і не вище 1,5 м від поверхні пішохідного шляху.

6.1.14 На шляхах руху МГН у будинках та спорудах не допускається застосовувати обертові двері та турнікети завширшки менше ніж 0,85 м.

На шляхах руху МГН рекомендується застосовувати двері на завісах одnobічної дії з фіксаторами у положеннях "відчинено" і "зачинено". Слід також використовувати двері, що забезпечують затримку автоматичного зачинення дверей тривалістю не менше 5 с

6.2 Сходи і пандуси

6.2.1 Ширина маршу сходів, доступних МГН, повинна бути не менше 1,35 м. При розрахунковій ширині маршу сходів 2,5 м і більше слід передбачати додаткові розділові поручні.

Усі сходинки в межах маршу повинні бути однакової геометрії і розмірів по ширині проступу і висоті підйому сходинок. Допускається змінювати малюнок проступів нижніх сходинок першого маршу відкритих сходів.

6.2.2 Ширина проступів сходів, крім внутрішньоквартирних, повинна бути не менше 0,3 м, а висота підйому сходинок - не більше 0,15 м. Уклони сходів повинні бути не більше 1:2.

Сходинки сходів на шляхах руху інвалідів і інших маломобільних груп населення повинні бути суцільними, рівними, без виступів і із шорсткуватою поверхнею. Ребро сходинок повинно мати заокруглення радіусом не більше 0,05 м. Бічні краї сходинок, що не примикають до стін, повинні мати бортики заввишки не менше 0,02 м.

6.2.3 Максимальна висота одного підйому (маршу) пандуса не повинна перевищувати 0,8 м при уклоні не більше 8 %. При перепаді висот підлоги на шляхах руху 0,2 м і менше допускається збільшувати уклон пандуса до 10 %. У виняткових випадках допускається передбачати гвинтові пандуси.

Ширина пандуса при виключно одnobічному русі повинна бути не менше 1,0 м, в решті випадків її слід приймати за шириною смуги руху згідно з 6.2.1.

Площадка на горизонтальній ділянці пандуса при прямому шляху руху або на повороті повинна бути глибиною не менше 1,5 м.

6.2.4 Несучі конструкції пандусів слід виконувати з негорючих матеріалів з межею вогнестійкості не менше R60 з дотриманням вимог ДСТУ Б В. 1.1-4.

У будинках I ступеня вогнестійкості несучі та огорожувальні конструкції приміщень з пандусами повинні мати межу вогнестійкості не менше ніж R150 (для колон), REI150 (для стін), EI150 (для перегородок), а у будинках II ступеня вогнестійкості - R 120 (для колон), REI120 (для стін), EI 120 (для перегородок) тощо.

6.2.5 Слід передбачати бортики заввишки не менше 0,05 м по поздовжніх краях маршів пандусів, а також уздовж крайки горизонтальних поверхонь при перепаді висот більше 0,45 м для запобігання зісковзуванню тростини або ноги.

6.2.6 Уздовж обох боків усіх сходів і пандусів, а також біля всіх перепадів висот більше 0,45 м необхідно встановлювати огорожу з поручнями. Поручні пандусів слід розташовувати на висоті 0,7 і 0,9 м, сходів - на висоті 0,9 м, а в дошкільних закладах, парках, дитячих майданчиках - також і на висоті 0,5 м.

Поручень перил з внутрішнього боку сходів повинен бути безперервним по всій їх висоті. Завершальні частини поручня повинні бути довші маршу або похилої частини пандуса на 0,3 м.

6.2.7 На верхній або бічній, зовнішній відносно до маршу поверхні поручнів перил повинні передбачатися рельєфні позначення поверхів. Розміри цифр повинні бути не менше, м: ширина-0,01, висота - 0,015, висота рельєфу цифри - не менше 0,002м.

6.3 Ліфти і підйомники

6.3.1 Будинки та споруди слід обладнувати пасажирськими ліфтами та підйомниками (нахиленими або вертикальними піднімальними платформами тощо) у випадку розміщення приміщень, відвідуваних інвалідами на кріслах-колясках, на поверхах вище або нижче поверху основного входу до будинку (першого поверху) - згідно з вимогами ДСТУ ISO 4190-6, ДСТУ ISO 9386-1, ДСТУ ISO 9386-2, ДСТУ pr EN 81 -70, ДСТУ pr EN 81 -71. Вибір способу підйому інвалідів і можливість дублювання цих способів підйому встановлюються у завданні на проектування.

Будинки, в яких перебувають маломобільні групи населення, обладнуються ліфтами для транспортування пожежних підрозділів згідно з вимогами ДБН В. 1.1-7, НАПБ Б.01.007 та ДСТУ pr EN 81-72 і ДСТУ pr EN 81-73.

6.3.2 Кабіна ліфта, призначеного для користування інвалідом на кріслі-колясці, повинна мати внутрішні розміри не менше, м: ширина- 1,1; глибина- 1,4. Для нового будівництва громадських та виробничих будинків рекомендується застосовувати ліфти із шириною дверного прорізу не менше 0,9 м. В решті випадків розмір дверного прорізу встановлюється у завданні на проектування за чинними нормативними документами.

6.3.3 У підвальному або цокольному поверхах перед дверима ліфта для інвалідів необхідне влаштування протипожежного тамбур-шлюзу 1-го типу за ДБН В. 1.1-7 з підпором повітря під час пожежі.

6.3.4 Світлова і звукова інформативна сигналізація, що відповідає вимогам чинних нормативних документів, повинна бути передбачена біля кожних дверей ліфта, призначеного для інвалідів на кріслах-колясках.

6.3.5 Кількість ліфтів, необхідних для порятунку інвалідів із зон безпеки, встановлюється від повідно до додатка Б.

Слід застосовувати ліфти, оснащені системами керування, що відповідають вимогам ДСТУ ISO 4190-6 та ДНАОП 0.00-1.02 .

6.3.6 Улаштування піднімальних платформ для інвалідів з ураженням опорно-рухового апарату, у тому числі на кріслах-колясках, слід передбачати відповідно до вимог безпеки ДСТУ ISO 9386-2.

Улаштування вертикальних підйомників слід передбачати відповідно до вимог безпеки ДСТУ ISO 9386-1.

Виходи з підйомника слід передбачати лише на рівні поверхів, що мають приміщення для проживання або цільового відвідування інвалідами.

6.4 Шляхи евакуації

6.4.1 Проектні рішення будинків і споруд повинні забезпечувати безпеку МГН відповідно до вимог ДБН В. 1.1 -7 з урахуванням мобільності інвалідів різних категорій (згідно з додатком А), їхньої чисельності і місця перебування (роботи, обслуговування, відпочинку) у будинку або споруді.

6.4.2 Місця обслуговування і (або) постійного перебування МГН повинні розташовуватися на мінімально можливих відстанях від евакуаційних виходів із приміщень, з поверхів і з будинків назовні. При цьому відстань від дверей приміщення з перебуванням інвалідів, що виходить у тупиковий коридор, до евакуаційного виходу з поверху або назовні не повинна перевищувати 15 м, в інших випадках - 30м.

Місця для інвалідів у залах для глядачів повинні розташовуватися в окремих рядах, які виходять на самостійний шлях евакуації, що не перетинається зі шляхами евакуації іншої частини глядачів.

Місця для глядачів з ураженням опорно-рухового апарату на трибунах спортивних споруд і спортивно-видовищних будинків слід передбачати в зоні, що безпосередньо прилягає до виходу на трибуну.

Посадкові місця (столи) для інвалідів у залах підприємств громадського харчування слід розташовувати поблизу від евакуаційного виходу, але в непрохідній зоні.

6.4.3 Ширина (у просвіті) ділянок евакуаційних шляхів, які використовуються МГН, повинна бути не менше, м:

- дверей із приміщень, у яких перебуває не більше 15 осіб.....0,9;
- прорізів і дверей в інших випадках, проходів усередині приміщень.....1,2;
- перехідних лоджій і балконів.....1,5;
- коридорів, пандусів, що використовуються для евакуації.....1,8

6.4.4 Не допускається передбачати шляхи евакуації МГН по сходах типу С-3 (зовнішніх від критих).

Пандус, який слугує шляхом евакуації з вище розташованих поверхів у будинку або споруді, які реконструюються, повинен бути безпосередньо зв'язаний через тамбур з виходом назовні.

6.4.5 Матеріали, що застосовуються на шляхах евакуації (сходових клітках, коридорах, вестибюлях, пандусах тощо), повинні бути негорючими або мати показники пожежної небезпеки не вище ніж:

Г1, В1, Д2, Т2 - для опорядження стін, стель і заповнення в підвісних стелях коридорів, сходів, сходових кліток, вестибюлів, холів (у т.ч. ліфтових холів), фойє;

П, РП1, Д2, Т2 -для покриття підлог коридорів, сходів, сходових кліток, вестибюлів, холів (у т.ч. ліфтових холів), фойє.

6.4.6 Якщо за проектом неможливо забезпечити необхідний (розрахунковий) час евакуації, то для порятунку МГН на шляхах евакуації слід передбачати пожежобезпечну зону, з якої вони можуть евакуюватися більш тривалий час або знаходитися в ній до прибуття рятувальних підрозділів.

Гранично допустима відстань від найбільш віддаленої точки приміщення з перебуванням МГН до дверей у пожежобезпечну зону повинна бути в межах досяжності за необхідний час евакуації.

6.4.7 Площа пожежобезпечної зони повинна бути розрахована на всіх інвалідів, що залишилися на поверсі, виходячи з питомої площі, що припадає на одну людину, яка рятується, за умови можливості її маневрування, м²/люд.:

- інвалід у кріслі-колясці.....2,40;
- інвалід у кріслі-колясці із супровідним.....2,65;
- інвалід, що переміщується самостійно 0,75;
- інвалід, що переміщується із супровідним.....1,00.

До складу пожежобезпечної зони може включатися площа прилеглої лоджії або балкону, відокремлених протипожежними перешкодами від решти приміщень поверху.

6.4.8 Пожежобезпечні зони слід передбачати поблизу вертикальних комунікацій або проектувати їх як єдиний вузол з виходом на незадимлювану сходову клітку типу Н1 або до приміщення для пандуса з аналогічними огорожувальними конструкціями за 6.2.4.

6.4.9 Пожежобезпечна зона повинна бути відокремлена від інших приміщень і прилеглих коридорів протипожежними перешкодами, які мають межу вогнестійкості: стіни - REI90, перекриття REI 60 (2-го типу), протипожежні двері і вікна - EI 60 (1-го типу).

6.4.10 Матеріали, що застосовуються для опорядження стін, стель та покриття пожежобезпечних зон, повинні бути негорючими.

Двері до пожежобезпечної зони повинні бути протипожежними та такими, що зачиняються самі з ущільненнями в притулах.

6.4.11 Пожежобезпечна зона повинна бути незадимлюваною. У разі пожежі в ній повинен створюватися надлишковий тиск 20 Па при одних відкритих дверях евакуаційного виходу або вхід до пожежобезпечної зони повинен виконуватися через протипожежний тамбур-шлюз 1-го типу з підпором повітря під час пожежі.

У шахтах ліфтів, що мають виходи до пожежобезпечної зони, повинен бути створений підпір повітря під час пожежі, що відповідає вимогам СНиП 2.04.05.

6.5 Внутрішнє обладнання

6.5.1 Системи засобів інформації і сигналізації про небезпеку повинні бути комплексними і передбачати візуальну, звукову і тактильну інформацію в приміщеннях (крім приміщень з мокрими процесами), призначених для перебування всіх категорій інвалідів. Вони повинні відповідати вимогам ДБН В.1.1-7, ДБН В.2.5-13, ВСН 60.

Засоби інформації (у тому числі знаки і символи) повинні бути ідентичними в межах будинку або комплексу будинків і споруд, розташованих в одному районі, підприємстві тощо, і відповідати знакам, встановленим чинними нормативними документами.

6.5.2 Система засобів інформації зон і приміщень, доступних для відвідування або проживання МГН (особливо в місцях масового відвідування), а також доступних для них вхідних вузлів і шляхів руху, повинна забезпечувати безперервність інформації, своєчасне орієнтування й однозначне упізнання об'єктів і місць відвідування. Вона повинна передбачати можливість одержання інформації про асортимент послуг, що надаються, розміщення і призначення функціональних елементів, розташування шляхів евакуації, попереджати про небезпеку в екстремальних ситуаціях тощо.

6.5.3 Візуальна інформація повинна розташовуватися на контрастному фоні з розмірами знаків, що відповідають відстані огляду, і бути ув'язана з художнім рішенням інтер'єра.

6.5.4 Освітленість приміщень і комунікацій, доступних для МГН, слід підвищувати на один ступінь порівняно з вимогами ДБН В.2.5-23 та ДБН В.2.5-28.

Перепад освітленості між сусідніми приміщеннями і зонами не повинен бути більший 1:4.

6.5.5 Цивільні будинки для маломобільних груп населення повинні бути обладнанні системою оповіщення про пожежу та керування евакуацією людей не нижче 4-го типу згідно з ДБН В. 1.1-7.

Синхронною (звуковою і світловою) сигналізацією, підключеною до системи оповіщення про пожежу, слід обладнувати приміщення і зони громадських будинків і споруд, відвідувані МГН, і виробничі приміщення, що мають робочі місця для інвалідів.

Для аварійної звукової сигналізації слід застосовувати прилади, що забезпечують рівень звуку не менше 15 дБА протягом 30 с, при перевищенні максимального рівня звуку в приміщенні на 5 дБА.

6.5.6 У вестибюлях громадських будинків та споруд слід передбачати встановлення звукових інформаторів за типом телефонів-автоматів, якими можуть користуватися відвідувачі з вадами зору, і текстотонів для відвідувачів з дефектами слуху.

6.5.7 Замкнуті простори будинків (приміщення різного функціонального призначення, кабінка туалету, ліфт тощо), а також ліфтові холи, де маломобільний громадянин, у тому числі з дефектами слуху, може опинитися один, повинні бути обладнані двостороннім зв'язком з диспетчером або черговим. В інших випадках слід передбачати кнопку дзвоника. У громадських туалетах електричний дзвоник або сповіщувач повинен виводитися в кімнату чергового. У таких приміщеннях (кабінах) повинно передбачатися аварійне освітлення.

6.5.8 Прилади для відчинення і зачинення дверей, горизонтальні поручні, а також ручки, важелі, крани і кнопки різних апаратів, отвори торговельних і квиткових автоматів та інші пристрої, якими можуть скористатися МГН усередині будинку, слід встановлювати на висоті не більше 1,1 м і не менше 0,85 м від підлоги і на відстані не менше 0,4 м від бічної стіни приміщення або іншої вертикальної поверхні.

Вимикачі і розетки в приміщеннях слід проектувати згідно з вимогами ГОСТ 7396.1 та передбачати на висоті 0,8 м від рівня підлоги.

6.5.9 Слід застосовувати дверні ручки, запори, засувки й інші прилади відчинення і зачинення дверей, що повинні мати форму, яка дозволяє інвалідові керувати ними однією рукою (кулаком) і не вимагає застосування надто великих зусиль або значних поворотів руки у зап'ясті. Доцільно орієнтуватися на застосування легко керованих приладів і механізмів, а також П-подібних ручок.

Ручки на полотнах розсувних дверей повинні встановлюватися так, щоб при повністю відчинених дверях ці ручки були легко доступними по обидва боки стіни.

Ручки дверей, розташованих у куті коридору або приміщення, повинні розміщуватися на відстані від бічної стіни не менше 0,6 м.

6.5.10 На вхідних дверях до приміщень, у яких небезпечно або категорично заборонене перебування МГН (бойлерних, венткамерах, трансформаторних вузлах тощо), слід встановлювати запори, що виключають вільне проникнення всередину приміщення. Дверні ручки подібних приміщень повинні мати поверхню з розпізнавальними знаками або нерівностями, що відчуються тактильно.

6.5.11 Інформуючі позначення приміщень усередині будинку повинні дублюватися рельєфними знаками і розташовуватися поруч із дверима, з боку дверної ручки і кріпитися на висоті від 1,4 м до 1,75 м.

Нумерація шаф у роздягальнях і гардеробах повинна бути рельєфною і на контрастному фоні.

6.5.12 Застосовувані в проектах матеріали, оснащення, обладнання, вироби, прилади, що використовуються інвалідами або контактують з ними, повинні мати гігієнічні сертифікати органів державної санітарно-епідеміологічної служби.

6.6 Санітарно-гігієнічні приміщення

6.6.1 У громадських туалетах, у тому числі розташованих у громадських будинках (крім зазначених у ДБН В.2.2-9), необхідно передбачати не менше однієї універсальної кабінки, доступної для всіх категорій громадян.

У будь-яких громадських будинках при розрахунковій чисельності відвідувачів 50 осіб і більше або у разі розрахункової тривалості перебування відвідувача в будинку 60 хв і більше слід передбачати туалет з універсальною кабінкою.

6.6.2 Туалети в будинках, де працюють інваліди, повинні бути на кожному поверсі, незалежно від кількості працюючих, при цьому не менше ніж одна із загальної кількості кабін у туалетах повинна бути універсальною. Один з пісуарів у туалеті (туалетах) повинен розміщуватись на висоті 0,4 м від підлоги.

Туалети для людей з вадами зору й інвалідів, що користуються кріслом-коляскою, повинні розміщуватися не далі 60 м від робочого місця. Не дозволяється суміжне розміщення чоловічих і жіночих туалетів для інвалідів по зору.

6.6.3 У приміщеннях громадських душових слід передбачати не менше однієї кабінки, обладнаної для інваліда на кріслі-колясці, перед якою слід передбачати простір для маневрування крісла-коляски.

6.6.4 У санітарно-гігієнічних приміщеннях кількість кабін і пристроїв, необхідних для працюючих на підприємстві або у закладі інвалідів з порушенням опорно-рухового апарату і вадами зору, слід визначати з розрахунку: не менше однієї універсальної душової kabіни на трьох інвалідів, не менше однієї раковини умивальника на сім інвалідів незалежно від санітарної характеристики виробничих процесів.

Слід передбачати закриті душові kabіни з відчиненням дверей назовні і входом безпосередньо з гардеробної.

Умивальні для зазначених категорій інвалідів слід розміщувати безпосередньо в гардеробному блоці або суміжно з ним. При цьому 40 % розрахункової кількості умивальників доцільно розміщувати поблизу робочих місць.

За кількості працюючих жінок понад 14 до 75 включно слід передбачати одну kabіну з гігієнічним душем, яка повинна розміщуватись при жіночому туалеті та мати вхід з умивальної. Кількість приміщень або кабін особистої гігієни жінок слід приймати з розрахунку: один гігієнічний душ на 75 жінок, які працюють у найбільш багаточисельній зміні. У вказаних приміщеннях повинні бути передбачені місця для роздягання та умивальник.

6.6.5 Універсальна kabіна туалету загального користування повинна мати розміри в плані не менше, м: ширина - 1,65, глибина - 1,8. У kabіні поруч з унітазом слід передбачати простір для розміщення крісла-коляски, а також гачки для одягу, милиць і іншого приладдя.

В універсальній kabіні й інших санітарно-гігієнічних приміщеннях, призначених для користування всіма категоріями громадян, у тому числі інвалідів, слід передбачати можливість встановлення в разі потреби поручнів, штанг, поворотних або відкидних сидінь.

6.6.6 Розміри в плані санітарно-гігієнічних приміщень для індивідуального користування в житлових будинках повинні бути не менше, м:

- ванної кімнати або суміщеного санітарного вузла..... 2,2x2,2;
- туалету з умивальником (рукомийником)..... 1,6x2,2

6.6.7 Геометричні параметри зон, які використовуються інвалідами, у тому числі на кріслах-колясках, у санітарно-побутових приміщеннях громадських і виробничих будинків слід приймати за таблицею 1.

6.6.8 Індивідуальні шафи для зберігання одягу інвалідів, що користуються кріслом-коляскою, у роздягальнях спортзалів слід розташовувати в нижньому ярусі заввишки не більше 1,3 м від підлоги. При відкритому способі зберігання домашнього одягу гачки в роздягальнях повинні встановлюватися на тій же висоті.

Індивідуальні шафи у побутових приміщеннях підприємств і закладів повинні бути суміщеними (для зберігання вуличного, домашнього і робочого одягу).

Таблиця 1

Найменування санітарно-побутових приміщень громадських і виробничих будинків	Розміри в плані (у чистоті) не менше, м
Кабіни душових: закриті відкриті і з наскрізним проходом; кабіни напівдушів	1,8x1,8 1,2x0,9
Кабіни особистої гігієни жінок	1,8x2,6
Кабіни туалетів	1,8x 1,65
Лави в гардеробних	0,6x0,8
Шафи в гардеробних для вуличного і домашнього одягу	0,4x0,5

6.6.9 Ширину проходів між рядами слід приймати не менше, м:

- для кабін душових закритих і відкритих, умивальників групових і одиночних, туалетів, пісуарів 1,8;
- для шаф гардеробних з лавами (з урахуванням лав) 2,4;
- те саме без лав ..... 1,8.

6.6.10 Рекомендується застосування водопровідних кранів важільної або натискної дії, а за можливості - керованих електронними системами.

Керування спуском води в унітазі рекомендується розташовувати на бічній стіні кабіни.

7 ОСОБЛИВІ ВИМОГИ ДО СЕРЕДОВИЩА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МАЛОМОБІЛЬНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

7.1 Житлові будинки і приміщення

7.1.1 Житлові будинки і житлові приміщення громадських будинків слід проектувати згідно з вимогами ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-15, ДБН-363, СанПиН 2605 із забезпеченням потреб інвалідів, включаючи:

- доступність квартири або житлового приміщення від входу до будинку;
- доступність усіх громадських приміщень будинку з квартири або житлового приміщення;
- застосування обладнання, що відповідає потребам інвалідів;
- забезпечення безпеки і зручності користування обладнанням і приладами;
- обладнання прибудинкової території і власне будинку необхідними інформаційними системами.

7.1.2 Багатоквартирні житлові будинки з квартирами, призначеними для проживання інвалідів і людей літнього віку, слід проектувати не нижче II ступеня вогнестійкості.

7.1.3 У житлових будинках соціального житлового фонду кількість і спеціалізацію квартир по окремих категоріях інвалідів рекомендується установлювати завданням на проектування.

При проектуванні житлових приміщень слід виходити з можливості наступного їх дообладнання за необхідності з урахуванням потреб окремих категорій інвалідів і інших маломобільних груп населення.

7.1.4 При розміщенні квартир для сімей з інвалідами на кріслах-колясках у рівні першого поверху слід забезпечувати можливість виходу безпосередньо на прибудинкову територію. Для окремого входу через приквартирний тамбур і влаштування підйомника рекомендується збільшення площі квартири на 12 м².

7.1.5 Мінімальний розмір житлового приміщення повинен складати:

- для інваліда, що пересувається на кріслі-колясці, - не менше 12 м²;
- для інваліда, що займається індивідуальною трудовою діяльністю, - до 16 м².

7.1.6 Площу кухні квартир для сімей з інвалідами на кріслах-колясках у житлових будинках соціального житлового фонду слід приймати не менше 9 м². Ширина такої кухні повинна бути не менше 2,3 м при одnobічному розміщенні обладнання та 2,9 м - при двобічному або кутовому розміщенні обладнання.

Кухні слід оснащувати електроплитами.

7.1.7 Розміри санітарно-гігієнічних приміщень у квартирах повинні відповідати вимогам, зазначеним у 6.6.6.

У квартирах для сімей з інвалідами, що користуються кріслами-колясками, вхід до приміщення, обладнане унітазом, допускається проектувати з кухні або з житлової кімнати.

7.1.8 Ширина підсобних приміщень у квартирах для сімей з інвалідами (у тому числі на кріслах-колясках) повинна бути не менше, м:

- передпокою (з можливістю зберігання крісла-коляски) 1,6;
- внутрішньоквартирних коридорів ..... 1,15.

7.1.9 В житлових будинках II категорії (соціальне житло), за необхідності, слід передбачати можливість улаштування у складі квартири комори площею не менше 4 м² для зберігання інструментів, матеріалів і виробів, що використовуються і виробляються інвалідами при роботі вдома, а також для розміщення тифлотехніки і брайлевської літератури.

С. 14 ДБН В.2.2-17:2006

7.1.10 У готелях, мотелях, пансіонатах, кемпінгах тощо не менше 10 % житлових місць повинні проектуватися універсальними, з урахуванням розселення будь-яких категорій відвідувачів (якщо в завданні на проектування не зроблено застереження про кількість приміщень, обладнаних за універсальним або спеціалізованим принципом).

7.1.11 Влаштування автоматичної пожежної сигналізації слід проектувати згідно з вимогами ДБН В.2.5-13 з урахуванням сприйняття усіма категоріями інвалідів.

Житлові приміщення для інвалідів повинні бути обладнані автономними оптико-електронними димовими пожежними сповіщувачами.

Слід застосовувати домофони зі звуковою і світловою сигналізацією.

Місця розміщення і кількість сигналізаторів визначаються у завданні на проектування.

7.1.12 Житлові приміщення у спеціалізованих житлових будинках слід проектувати згідно з вимогами ДБН "Заклади соціального захисту населення".

7.2 Зони обслуговування відвідувачів у громадських будинках

7.2.1 При проектуванні громадських будинків та споруд слід керуватися положеннями ДБН В.2.2-3, ДБН В.2.2-4, ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-10, ДБН В.2.2-11, ДБН В.2.2-13, ДБН В.2.2-16, ВБН В.2.2-ЦЗН, ВСН 54, СанПиН 1304, СанПиН 2605, СанПиН 3077, СН 4948, забезпечуючи потреби інвалідів та інших маломобільних груп населення. У зоні обслуговування відвідувачів громадських будинків і споруд різного призначення слід передбачати місця для інвалідів і інших маломобільних груп населення із розрахунку не менше 5 % загальної місткості закладу або розрахункової кількості відвідувачів, у тому числі і при виділенні зон спеціалізованого обслуговування МГН у будинку.

7.2.2 За наявності декількох ідентичних місць (приладів, пристроїв тощо) обслуговування відвідувачів 5 % їхньої загальної кількості, але не менше одного, повинні бути запроектовані так, щоб інвалід міг ними скористатися.

7.2.3 На кожному поверсі, доступному для МГН, слід передбачати зони відпочинку на 2-3 місця, у тому числі і для інвалідів на кріслах-колясках.

7.2.4 При проектуванні інтер'єрів, підбиранні та розміщенні приладів і пристроїв, технологічного й іншого обладнання слід виходити з того, що зона досяжності для відвідувача у кріслі-колясці повинна знаходитися в межах:

- при розташуванні збоку від відвідувача - не вище 1,4 м і не нижче 0,3 м від підлоги;
- при фронтальному підході - не вище 1,2 м і не нижче 0,4 м від підлоги.

Поверхня столів індивідуального користування, прилавків і інших місць обслуговування, що використовуються відвідувачами на кріслах-колясках, повинна знаходитися на висоті не більше 0,8 м над рівнем підлоги.

7.2.5 Місця для інвалідів у зальних приміщеннях слід розташовувати в доступній для них зоні залу, що забезпечує:

- повноцінне сприйняття демонстраційних, видовищних, інформаційних, музичних програм і матеріалів;
- зручне приймання їжі (в обідніх залах або кулуарах при залах);
- оптимальні умови для роботи (у читальних залах бібліотек), відпочинку (у залі очікування).

У зальних приміщеннях не менше двох розосереджених виходів повинні бути пристосовані для проходу МГН.

7.2.6 Місця для інвалідів у залах для глядачів краще розташовувати в окремих рядах, що мають самостійний шлях евакуації, який не перетинається зі шляхами евакуації іншої частини глядачів. У залах для глядачів з кількістю місць 800 і більше місця для інвалідів у кріслах-колясках слід розосереджувати в різних зонах, розміщуючи їх у безпосередній близькості від евакуаційних виходів, але в одному місці не більше трьох.

Відстань від будь-якого місця перебування інваліда в зальному приміщенні до евакуаційного виходу в коридор, фойє, назовні або до евакуаційного люка трибун спортивно-видовищних залів не повинна перевищувати 40 м. Ширина проходів повинна бути збільшена на ширину вільного проїзду крісла-коляски (0,9 м).

7.2.7 Перед естрадою або у кінці залу поблизу прорізу-виїзду слід передбачати вільні площадки завширшки у просвіті не менше 1,8 м для глядачів на кріслах-колясках.

7.2.8 Біля місць або зон для глядачів на кріслах-колясках в аудиторіях з амфітеатром, залах для глядачів і лекційних залах слід передбачати заходи безпеки (огорожу, буферну смугу, поребрик тощо).

7.2.9 В аудиторіях, залах для глядачів і лекційних залах місткістю більше 50 людей, обладнаних фіксованими сидячими місцями, необхідно передбачати не менше 4 % крісел із умонтованими системами індивідуального прослуховування.

7.2.10 Місця для осіб з дефектами слуху слід розміщувати на відстані не більше 10 м від джерела звуку.

Допускається застосовувати в залах індивідуальні слухові безпроводові пристрої або обладнувати спеціальними персональними приладами посилення звуку. Ці місця слід розташовувати в зоні гарної видимості сцени і перекладача жестової мови. Необхідність виділення додаткової зони для перекладача встановлюється завданням на проектування.

7.2.11 У разі неможливості застосувати візуальну інформацію для інвалідів у приміщеннях з особливими вимогами до художнього вирішення інтер'єрів в експозиційних залах художніх музеїв, виставок тощо допускається використовувати інші компенсуючі заходи.

7.2.12 У приміщеннях роздягалень при спортивних спорудах для інвалідів, що займаються, слід передбачати:

- місця для зберігання крісел-колясок;
- індивідуальні kabіни (площею кожна не менше 4 м²) з розрахунку по одній kabіні на трьох осіб, які одночасно займаються і користуються кріслами-колясками;
- індивідуальні шафи для одягу (не менше двох) заввишки не більше 1,7 м, у тому числі для зберігання милиць і протезів;
- лави завдовжки не менше 3 м, завширшки не менше 0,7 м і заввишки не більше 0,5 м.

Навколо лави повинен бути забезпечений вільний простір для під'їзду крісла-коляски. За неможливості влаштування острівної лави слід передбачати уздовж однієї зі стін встановлення лави розміром не менше 0,6 м x 2,5 м.

7.2.13 У кімнаті відпочинку при роздягальнях слід передбачати додаткову площу із розрахунку не менше 0,4 м² на кожного з інвалідів на кріслах-колясках, що одночасно займаються, а кімната відпочинку при сауні повинна бути площею не менше 20 м².

7.2.14 У залах підприємств харчування посадкові місця (столи) для інвалідів слід розташовувати поблизу від входу, але не у прохідній зоні.

7.3 Робочі місця

7.3.1 При проектуванні закладів і підприємств слід передбачати робочі місця для інвалідів відповідно до програм професійної реабілітації інвалідів, які розробляються місцевими органами соціального захисту населення.

Кількість і види робочих місць для інвалідів (спеціалізовані або звичайні), їх розміщення в об'ємно-планувальній структурі будинку (розосереджене або в спеціалізованих цехах, виробничих ділянках і спеціальних приміщеннях), а також необхідні додаткові приміщення встановлюються в завданні на проектування.

На підприємствах (в цехах і на ділянках), у яких передбачається можливість використання праці інвалідів, повинні виконуватися вимоги СанПиН 42-121-4719, СанПиН 42-123-5777, СанПиН 2152, СанПиН 5781 до санітарно-побутових та спеціальних приміщень, організації режиму праці та відпочинку, медичного обслуговування, а також вимоги цих Норм залежно від виду інвалідності.

Не допускається влаштування виробничих ділянок для МГН у підвальних поверхах.

7.3.2 Робочі місця інвалідів повинні бути безпечні для здоров'я і раціонально організовані. Вони повинні мати санітарно-епідеміологічний висновок органів державної санітарно-епідеміологічної служби. У завданні на проектування слід встановлювати їх спеціалізацію і, за необхідності, включати комплект меблів, обладнання і допоміжних пристроїв, спеціально пристосованих для конкретного виду захворювання.

7.3.3 У робочій зоні (просторі робочого місця) або приміщенні повинно бути забезпечене виконання комплексу санітарно-гігієнічних вимог щодо мікроклімату відповідно до чинних нормативних документів, а також додаткових вимог, встановлюваних залежно від виду захворювання інвалідів.

7.3.4 Площу службових приміщень слід приймати із розрахунку виділення на кожного працюючого інваліда, що користується кріслом-коляскою, не менше, м²:

- у конторських, адміністративних і офісних приміщеннях 5,65;
- у конструкторських бюро ..... 7,65.

7.3.5 Відстань до туалетів, приміщень для куріння, приміщень для обігріву або охолодження, напівдушів і пристроїв питного водопостачання від робочих місць, призначених для інвалідів з ураженням опорно-рухового апарату і дефектами зору, повинна бути не більше, м:

- у межах будинків..... 50;
- у межах території закладу, установи, підприємства..... 100.

7.3.6 Санітарно-побутове обслуговування працюючих інвалідів повинно забезпечуватися відповідно до вимог СНиП 2.09.04 і даного документа.

7.3.7 При утрудненні доступу інвалідів на кріслах-колясках до місць громадського харчування на підприємствах і в закладах слід додатково передбачати кімнату приймання їжі площею із розрахунку 1,65 м² на кожного інваліда, але не меншу 12 м².

ДОДАТОК А
(обов'язковий)

МАТЕРІАЛИ ДО РОЗРАХУНКУ РІВНЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ
МАЛОМОБІЛЬНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

Для урахування специфіки пересування МГН по шляхах евакуації слід застосовувати додаткові розрахункові значення параметрів руху МГН.

А.1. За мобільними якостями людей у потоці осіб, які евакуюються з будинків і споруд, слід поділяти на чотири групи відповідно до таблиці А.1.

Таблиця А.1

Групи мобільності	Загальні характеристики людей груп мобільності	Середня площа горизонтальної проекції людей f , м ²
M1	Люди, що не мають обмежень щодо мобільності, у тому числі з дефектами слуху	0,1
M2	Немічні люди, мобільність яких знижена через старіння організму (інваліди по старості); інваліди на протезах; інваліди з вадами зору, що користуються білою тростиною; люди з психічними відхиленнями	0,2
M3	Інваліди, що використовують при русі додаткові опори (милиці, ціпки)	0,3
M4	Інваліди, які пересуваються на кріслах-колясках, що приводяться в рух вручну	0,96

А.2. Розрахункові значення швидкості й інтенсивності руху потоків людей з різною групою мобільності слід визначати за формулами:

$$V_{Dj} = V_{Oj} \left[1 - a_j \ln \frac{D}{D_{Oj}} \right] \text{ при } D > D_{Oj}, \quad (\text{A.1})$$

$$q_{Dj} = V_{Dj} D, \quad (\text{A.2})$$

де V_{Dj} і q_{Dj} – швидкість і інтенсивність руху людей у потоці по j -му виду шляху при щільності потоку D_j ;

D – щільність людського потоку на ділянці евакуаційного шляху, м²/м²;

D_{Oj} – значення щільності людського потоку на j -му виді шляху, при досягненні якого щільність потоку починає впливати на швидкість руху людей у потоці, м²/м²;

V_{Oj} – середнє значення швидкості вільного руху людей по j -му виду шляху при значеннях щільності потоку $D \leq D_{Oj}$ м/хв;

a_j – коефіцієнт, що відображає ступінь впливу щільності людського потоку на його швидкість при русі по j -му виду шляху.

Значення D_{Oj} , V_{Oj} , a_j для потоків людей різних груп мобільності для формул (А.1) і (А.2) наведені у таблиці А.2.

Таблиця А.2

Групи мобільності	Значення параметрів	Величина параметрів по видах шляху (j)				
		горизонтальний	сходи вниз	сходи нагору	пандус униз	пандус нагору
М1	V_{Oj}	100	100	60	115	80
	D_{Oj}	0,051	0,089	0,067	0,171	0,107
	a_j	0,295	0,400	0,305	0,339	0,399
М2	V_{Oj}	30	30	20	45	25
	D_{Oj}	0,135	0,139	0,126	0,171	0,146
	a_j	0,335	0,346	0,348	0,438	0,384
М3	V_{Oj}	70	20	25	105	55
	D_{Oj}	0,102	0,208	0,120	0,122	0,136
	a_j	0,350	0,454	0,347	0,416	0,446
М4	V_{Oj}	60	–	–	115	40
	D_{Oj}	0,135	–	–	0,146	0,150
	a_j	0,400	–	–	0,424	0,420

А.3. При русі людських потоків за участю МГН на ділянках шляху перед прорізами не слід допускати утворення щільності потоків вище 0,5. При цьому розрахункові максимальні значення інтенсивності руху $q_{\max}$ через проріз різних груп мобільності слід приймати таким, що дорівнює: М1 – 19,6 м/хв; М2 – 9,7 м/хв; М3 – 17,6 м/хв; М4 – 16,4 м/хв.

ДОДАТОК Б
(обов'язковий)

**РОЗРАХУНОК КІЛЬКОСТІ ЛІФТІВ,
НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ПОРЯТКУ ІНВАЛІДІВ ІЗ ЗОН БЕЗПЕКИ**

Б.1. Необхідна кількість ліфтів n , які доступні для інвалідів і використовуються для їхнього порятунку у випадку пожежі в будинку, визначається за формулою

$$n = T_p / T_{пор}, \quad (\text{Б.1})$$

де T_p – розрахунковий час порятунку одним ліфтом, с;

$T_{пор}$ – допустимий час порятунку, що дорівнює 10 хв.

Ліфт для транспортування пожежних підрозділів може бути використаний для порятунку інвалідів під час пожежі.

Б.2. Розрахунковий час порятунку T_p визначається за формулою

$$T_p = TK, \quad (\text{Б.2})$$

де T – час кругового рейса ліфта при порятунку інвалідів, с, що визначається за формулою (Б.3);

K – розрахункова кількість рейсів, необхідна для порятунку інвалідів, що визначається за формулою (Б.4).

$$T = 2 \sum H_i / mV + 93, \quad (\text{Б.3})$$

де $\sum H_i$ – сума позначок рівнів поверхів, з яких буде проводитися порятунок інвалідів, відносно рівня першого поверху, м;

m – кількість поверхів, з яких буде проводитися порятунок інвалідів;

V – номінальна швидкість ліфта, м/с;

$$K = 1,43 \sum M / E, \quad (\text{Б.4})$$

де $\sum M$ – сумарна кількість інвалідів і людей, які їх супроводять наведена у завданні на проектування;

E – номінальна місткість ліфта, люд.

ДОДАТОК В
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

1 Житловий кодекс України (проект) 2004

2 Програма забезпечення безперешкодного доступу інвалідів з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів житлового та громадського призначення. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2003 р., № 653

3 Нормали архитектурно-планировочных элементов жилых и общественных зданий с учетом использования их инвалидами. Пособие по проектированию / Под ред. В.В.Куцевича. - К.: КиевЗНИИЭП, 1999 (Нормалі архітектурно-планувальних елементів житлових та громадських будинків з розрахунку їхнього використання інвалідами. Посібник з проектування/За ред. Куцевича В.В.)

4 НАПБ 0.5.012-91 Технологічна інструкція "Порядок улаштування, монтаж засобів системи оповіщення про пожежу" (И 220-08-91)

5 НАПБ А.0.1.001-2004 Правила пожежної безпеки в Україні

6 НАПБ Б.01.007-2004 Правила облаштування та застосування ліфтів для транспортування пожежних підрозділів у будинках та спорудах

7 НАПБ Б.07.005-86 (ОНТП 24-86) Определение категорий помещений по взрывопожарной и пожарной безопасности (Визначення категорій приміщень за вибухопожежною та пожежною безпекою)

8 Единые санитарные нормы и правила предприятий (производственных объединений), цехов и участков, которые предназначены для использования труда инвалидов и пенсионеров по старости (Єдині санітарні норми та правила підприємств (виробничих об'єднань) цехів та ділянок, які призначені для використання праці інвалідів і пенсіонерів за старістю)

ЗМІСТ

	С.
1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ.....	1
2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ.....	1
3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ.....	3
4 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
5 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК.....	4
6 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО БУДИНКІВ ТА СПОРУД.....	6
6.1 Входи та шляхи руху до будинків.....	6
6.2 Сходи і пандуси.....	7
6.3 Ліфти і підйомники.....	8
6.4 Шляхи евакуації.....	9
6.5 Внутрішнє обладнання.....	10
6.6 Санітарно-гігієнічні приміщення.....	11
7 ОСОБЛИВІ ВИМОГИ ДО СЕРЕДОВИЩА ЖИТТЄДІШЛЬНОСТІ МАЛОМОБІЛЬНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ.....	13
7.1 Житлові будинки і приміщення.....	13
7.2 Зони обслуговування відвідувачів у громадських будинках.....	14
7.3 Робочі місця.....	15
Додаток А.	
Матеріали до розрахунку рівня пожежної безпеки маломобільних груп населення.....	17
Додаток Б.	
Розрахунок кількості ліфтів, необхідних для порятунку інвалідів із зон безпеки.....	19
Додаток В.	
Бібліографія.....	20

ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ УКРАИНЫ

Здания и сооружения

ДОСТУПНОСТЬ ЗДАНИЙ И СООРУЖЕНИЙ ДЛЯ МАЛОМОБИЛЬНЫХ ГРУПП НАСЕЛЕНИЯ

ДБНВ.2.2-17:2006

Киев
Министерство строительства, архитектуры и
жилищно-коммунального хозяйства Украины
2007

РАЗРАБОТАНО: ОАО "КиевЗНИИЭП"
РАЗРАБОТЧИКИ: Б.Н. Губов, В.В. Куцевич, д-р архит. (руководитель),
И.И. Чернядьева; при участии В.Ф. Гершковича, канд. техн.
наук, И.М. Кропивина, Б.Г. Польшук.)
С участием:
Института гигиены и медицинской экологии им. А.Н.
Марзе-ева АМН Украины (В.Я. Акименко, д-р мед. наук; Н.М.
Янко, канд.мед.наук);
УкрНИИ пожарной безопасности МЧС Украины (А.А.Сизиков,
канд.техн.наук; В.Г.Сокол; И.А.Харченко, канд.техн.наук);
Государственный департамент пожарной безопасности МЧС
Украины (А.А. Евсеенко; И.А. Криса; А.П. Мартынов; СВ.
Мусийчук);
Национальной Ассамблеи инвалидов Украины
(В.М. Сушкевич., Я.В. Грибальский)

НА ЗАМЕНУ: ВСН 62-91 Проектирование среды жизнедеятельности с
учетом потребностей инвалидов и маломобильных групп
населения

ВНЕСЕНО
И ПОДГОТОВЛЕНО
К УТВЕРЖДЕНИЮ: Управлением архитектурно-конструктивных и инженерных
систем зданий и сооружений Министерства строительства,
архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Украины

ПРИНЯТО И ВВЕДЕНО
В ДЕЙСТВИЕ Приказом Минстроя от 02.11.2006 г. № 362 и
введены в действие с 1 мая 2007 г.

Право собственности на этот документ принадлежит государству. Воспроизводить, тиражировать и распространять этот документ полностью или частично на любых носителях информации без официального разрешения Министерства строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства запрещено. Относительно урегулирования прав собственности необходимо обращаться в Минстрой Украины

**Офіційний видавець нормативних документів у галузі будівництва
і промисловості будівельних матеріалів Мінбуду України
ДП "Укрархбудінформ"**

Минстрой Украины, 2007

ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ УКРАИНЫ

**Здания и сооружения
Доступность зданий и сооружений
для маломобильных групп населения**

**ДБН В.2.2-17:2006
На замену ВСН 62-91**

Введены в действие **2007-05-01**

1 СФЕРА ПРИМЕНЕНИЯ

Требования этого документа распространяются на проектирование и реконструкцию гражданских (жилых и общественных) зданий и сооружений с учетом возможностей людей, которые относятся к маломобильным группам населения (далее - МГН), функционально-планировочные элементы зданий и сооружений, их земельные участки, а также на входные узлы, коммуникации, пути эвакуации, помещения (зоны) проживания, обслуживания и места приложения труда, а также их информационное и инженерное оснащение.

Требования этих Норм не распространяются на здания специализированных учреждений для постоянного и временного проживания инвалидов и людей старшей возрастной группы на условиях опеки, стационары лечебных учреждений и аналогичные учреждения, предназначенные для обслуживания и постоянного пребывания данных категорий населения, а также на жилые дома для одной семьи.

2 НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ

В этих Нормах есть ссылки на такие нормативные документы:

ДБН 360-92**	Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений
ДБН 363-92	Жилые дома для престарелых жителей сельской местности Украины
ДБН Б.2.4-1-94	Планировка и застройка сельских поселений
ДБН В. 1.1 -7-2002	Защита от пожара. Пожарная безопасность объектов строительства
ДБН В.2.2-3-97	Здания и сооружения. Здания и сооружения учебных заведений
ДБН В.2.2-4-97	Здания и сооружения. Здания и сооружения детских дошкольных учреждений
ДБН В.2.2-9-99	Здания и сооружения. Общественные здания и сооружения. Основные положения
ДБН В.2.2-10-2001	Здания и сооружения. Учреждения здравоохранения
ДБН В.2.2-11-2002	Здания и сооружения. Предприятия бытового обслуживания. Основные положения
ДБН В.2.2-13-2003	Здания и сооружения. Спортивные и физкультурно-оздоровительные сооружения
ДБН В.2.2-15-2005	Здания и сооружения. Жилые здания. Основные положения
ДБН В.2.2-16-2005	Здания и сооружения. Культурно-зрелищные и досуговые учреждения
ДБН В.2.3-4-2004	Сооружения транспорта. Автомобильные дороги
ДБН В.2.3-5-2001	Сооружения транспорта. Улицы и дороги населенных пунктов
ДБН В.2.3-15-2007	Автостоянки и гаражи для легковых автомобилей
ДБН В.2.5-13-98	Инженерное оборудование зданий и сооружений. Пожарная автоматика зданий и сооружений
ДБН В.2.5-20-2001	Инженерное оборудование зданий и сооружений. Газоснабжение

С.2 ДБН В.2.2-17:2006

ДБН В.2.5-23-2003	Проектирование электрооборудования объектов гражданского назначения
ДБН В.2.5-24-2003	Электрическая кабельная система отопления
ДБН В.2.5-28:2006	Естественное и искусственное освещение
ДСТУ Б В.2.6-31:2006	Конструкции зданий и сооружений. Тепловая изоляция здания
В.1.1-4-98	Защита от пожара. Строительные конструкции. Методы испытаний на огнестойкость. Общие требования
ДСТУ ISO 4190-6-2001	Установка ліфтова (елеваторна). Частина 6. Ліфти пасажирські для встановлення в житлових будинках. Планування і вибір. ТК 104 "Ліфти" (Установка лифтовая (элеваторная. Часть 6. Лифты пассажирские для установки в жилых зданиях. Планировка и выбор. ТК-104 "Лифты")
ДСТУ ISO 9386-1:2005	Приводні підймальні платформи для осіб з обмеженими фізичними можливостями. Правила безпеки. Розміри та функціонування. Частина 1. Вертикальні підймальні платформи (Приводные подъемные платформы для людей с ограниченными физическими возможностями. Правила безопасности. Размеры и функционирование. Часть 1. Вертикальные подъемные платформы)
ДСТУ ISO 9386-2:2005	Приводні підймальні платформи для осіб з обмеженими фізичними можливостями. Правила безпеки. Розміри та функціонування. Частина 2. Приводні сходові підйомники для пересування по нахиленій площині користувачів, що сидять, стоять та на інвалідних колясках (Приводные подъемные платформы для людей с ограниченными физическими возможностями. Правила безопасности. Размеры и функционирование. Часть 2. Приводные лестничные подъемники для перемещения по наклонной плоскости для пользователей, которые сидят, стоят и на инвалидных колясках)
ДСТУ pr EN 81-70:2003	Норми безпеки до конструкції і експлуатації ліфтів. Частина 70. Зручність доступу до ліфтів пасажирів, зокрема пасажирів із функцій-ними порушеннями. (Нормы безопасности к конструкции и эксплуатации лифтов. Часть 70. Удобство доступа к лифтам для пассажиров, в частности, пассажиров с функциональными нарушениями)
ДСТУ pr EN 81-71:2004	Норми безпеки до конструкції і експлуатації ліфтів. Частина 71. Специфіка використання пасажирських та вантажопасажирських ліфтів. Ліфти, стійкі до вандалізму (Нормы безопасности к конструкции и эксплуатации лифтов. Часть 71. Специфика использования пассажирских и грузопассажирских лифтов. Лифты, стойкие к вандализму)
ДСТУ pr EN 81-72:2002	Норми безпеки до конструкції і експлуатації ліфтів. Частина 72. Ліфти для пожежної служби (Нормы безопасности к конструкции и эксплуатации лифтов. Часть 72. Лифты для пожарной службы)
ДСТУ pr EN 81-73:2004	Норми безпеки до конструкції і експлуатації ліфтів. Частина 73. Режим роботи ліфтів у разі пожежі (Нормы безопасности к конструкции и эксплуатации лифтов. Часть 73. Режим работы лифтов в случае пожара)
ДНАОП 0.00-1.02-99	Правила устройства и безопасной эксплуатации лифтов. ТК 104 "Лифты"
ГОСТ 7396.1-89 (МЕК 83-75)	Соединители штепсельные бытового и аналогичного назначения. Основные размеры
СНиП 2.04.05-91	Отопление, вентиляция и кондиционирование
СНиП 2.09.04-87	Административные и бытовые здания
ВБН В.2.2-ЦЗН-2004/ Минтруда и социальной политики Украины	Будинки і споруди. Центри зайнятості населення базового рівня. (Здания и сооружения. Центры занятости населения базового уровня)

ВСН 01-89/ Росавтотранс	Предприятия по обслуживанию автомобилей	Предприятия
ВСН 54-87/ Госгражданстрой	розничной торговли. Нормы проектирования	
ВСН 60-89/ Госкомархитектуры	Устройство связи, сигнализации и диспетчеризации инженерного оборудования жилых и общественных зданий. Нормы проектирования	
ВСН61-89(р)/ Госкомархитектуры	Реконструкция и капитальный ремонт жилых домов. Нормы проектирования	
СН 4948-89	Санитарные нормы допустимых уровней инфразвука и низкочастотного шума на территории жилой застройки	
СанПиН 42-12 1-4719-88	Санитарные правила устройства, оборудования и содержания общежитий для рабочих, студентов, учащихся средних учебных заведений и профессионально-технических училищ	
СанПиН 42-123-5777-91	Санитарные правила для предприятий общественного питания, включая кондитерские цехи и предприятия, вырабатывающие мягкое мороженое	
СанПиН 1304-75	Санитарные нормы допустимых вибраций в жилых домах	
СанПиН 2152-80	Санитарно-гигиенические нормы допустимых уровней ионизации воздуха производственных и общественных помещений	
СанПиН 2605-82	Санитарные нормы и правила обеспечения инсоляцией жилых и общественных зданий и территории жилой застройки	
СанПиН 3077-84	Санитарные нормы допустимого шума в помещениях жилых и общественных зданий и на территории жилой застройки	
СанПиН 5781-91	Санитарные правила для предприятий продовольственной торговли	

3 ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЙ

Адаптация - приспособление к новым условиям, здесь: приспособление среды жизнедеятельности, зданий и сооружений к потребностям маломобильных групп населения.

Визуальные средства информации - здесь: носители информации в виде зрительно различимых текстов, знаков, символов, световых сигналов и т.п., переданных в том числе людям с нарушением функций органов слуха.

Доступные для МГН здания и сооружения - здания и сооружения, в которых реализован комплекс архитектурно-планировочных, инженерно-технических, эргономических, конструктивных и организационных мероприятий, которые отвечают нормативным требованиям по обеспечению доступности и безопасности МГН.

Инвалид — человек, имеющий нарушения здоровья со стойким расстройством функций организма, в том числе с поражением опорно-двигательного аппарата, недостатками зрения и дефектами слуха, приводящими к ограничению жизнедеятельности и вызывающими необходимость его социальной защиты.

Лифтовый холл - специальное помещение, размещаемое у входа в лифт.

Маломобильные группы населения (МГН) — люди, испытывающие затруднения при самостоятельном передвижении, получении услуги, необходимой информации или при ориентировании в пространстве. К маломобильным группам населения здесь отнесены: инвалиды, люди с временным нарушением здоровья, беременные женщины, люди старшего (пожилого) возраста, люди с детскими колясками и т.п.

Переводчик жестового языка (сурдопереводчик) - специалист, осуществляющий перевод звуковой информации на язык жестов для глухонемых и людей с дефектами слуха.

Пожаробезопасная зона - часть здания, сооружения, противопожарного отсека, выделенная противопожарными преградами для защиты людей от опасных факторов пожара на протяжении заданного времени (от момента возникновения пожара до завершения спасательных работ), обеспеченная комплексом мер по проведению эвакуации и спасения.

Полоса движения — часть пешеходного пути, предназначенная для движения в один ряд в одном направлении.

Путь движения - здесь: пешеходный путь, используемый МГН, в том числе инвалидами на креслах-колясках, для перемещения по участку (дорожки, тротуары, пандусы и т.д.), а также внутри зданий и сооружений (горизонтальные и вертикальные коммуникации).

Система средств информации (информационные средства) - здесь: совокупность носителей информации, обеспечивающих для МГН своевременное ориентирование в пространстве, способствующих безопасности и удобству передвижения, а также информирующих о свойствах среды жизнедеятельности.

Специализированный элемент - здесь: элемент, к которому (как к объекту нормирования) предъявляются специфические требования по адаптации с учетом конкретного или совокупного дефектов здоровья человека.

Текстофон - аппарат для передачи, приема и ведения диалога по телефону инвалидами с нарушениями слуха в текстовом режиме. Аппарат снабжен клавиатурой и дисплеем для отображения текстовой информации.

Тифлотехнические средства - средства, которые облегчают людям с недостатками зрения работу и усвоение информации (магнитофоны, диктофоны, письменные приборы, клавиатура со шрифтом Брайля).

Тактильные средства информации - носители информации, передаваемой инвалидам по зрению и воспринимаемой путем осязания.

Универсальный элемент - здесь: элемент, проектируемый с учетом возможного использования всеми категориями населения, в том числе МГН.

Элемент - составная часть чего-нибудь, здесь: архитектурный, технический или механический компонент участка, здания или помещения, например, рабочее место, место отдыха, душ, телефонная кабина, дверь, управляющее устройство, ручка, поручень и т.п.

4 ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

4.1 При проектировании и реконструкции общественных и жилых зданий следует предусматривать для инвалидов и граждан других маломобильных групп населения условия жизнедеятельности, равные с другими категориями населения.

4.2 Перечень объектов, доступных для инвалидов и других маломобильных групп населения, расчетное число и категория инвалидов, а также группа мобильности МГН (приложение А, таблица А.1) устанавливаются в задании на проектирование.

4.3 При проектировании объектов, доступных для МГН, должны быть обеспечены:

- доступность мест целевого посещения и беспрепятственность перемещения внутри зданий и сооружений;
- безопасность путей движения (в том числе эвакуационных), а также мест жительства, обслуживания и приложения труда;
- своевременное получение МГН полноценной и качественной информации, позволяющей ориентироваться в пространстве, использовать оборудование (в том числе для самообслуживания), получать услуги, принимать участие в трудовом и учебном процессах;
- удобство и комфорт среды жизнедеятельности.

4.4 Проектные решения объектов, доступных для инвалидов, не должны ограничивать условия жизнедеятельности других групп населения, а также эффективность эксплуатации зданий. С этой целью следует проектировать адаптированные к потребностям инвалидов универсальные элементы зданий и сооружений, используемые всеми группами населения. Необходимость применения специализированных элементов, которые учитывают специфические потребности инвалидов, устанавливается заданием на проектирование.

4.5 При проектировании, оборудовании и оснащении зданий и сооружений, доступных для МГН, должны выполняться требования действующих нормативных документов: ДБН 360, ДБН В. 1.1 -7, ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-15, ДБН В.2.5-20, ДБН В.2.5-24, ДБН В.2.6-31, ВСН 61.

5 ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ К ЗЕМЕЛЬНЫМ УЧАСТКАМ

5.1 В проектах должны быть предусмотрены условия беспрепятственного и удобного передвижения МГН по участку к зданию или по территории предприятия, комплекса сооружений транспортной инфраструктуры, зеленых зон (парки, скверы и т.д.) с учетом требований ДБН-360, ДБН Б.2.4-1, ВСН 01, ДБН В.2.3-15. Система средств ориентации для людей с недостатками зрения и информационной поддержки должна быть обеспечена на всех путях движения, доступных для МГН на все время эксплуатации.

5.2 Транспортные проезды на участке и пешеходные дороги на пути к объектам, посещаемым инвалидами, допускается объединять при соблюдении градостроительных требований к параметрам путей движения и положений ДБН В.2.3-4, ДБН В.2.3-5.

5.3 Ширина пути движения на участке при встречном движении инвалидов на креслах-колясках должна быть не менее 1,8 м с учетом габаритных размеров кресел-колясок по действующим нормативным документам.

Продольный уклон пути движения, по которому возможен проезд инвалидов на креслах-колясках, не должен превышать 5 %. При устройстве съездов с тротуара возле дома и в затененных местах допускается увеличивать продольный уклон до 10 % на протяжении не более 10 м.

Поперечный уклон пути движения следует принимать в границах 1-2 %.

5.4 Высоту бордюров по краям пешеходных путей на участке рекомендуется принимать не более 0,05 м.

Высота бортового камня в местах пересечения тротуаров с проезжей частью, а также перепад высот бордюров, бортовых камней вдоль эксплуатируемых газонов и озелененных площадок, которые примыкают к путям пешеходного движения, не должны превышать 0,04 м.

5.5 При наличии на участке подземных и надземных переходов их следует оборудовать пандусами или подъемными устройствами, если нельзя организовать для МГН наземный проход.

5.6 Тактильные средства, которые выполняют предупредительную функцию на покрытии пешеходных путей на участке, следует размещать не менее чем за 0,8 м к объекту информации, началу опасного участка, изменения направления движения, входа и т.п.

5.7 Для покрытия пешеходных дорожек, тротуаров и пандусов не допускается применение насыпных или крупноструктурных материалов, которые препятствуют передвижению МГН на креслах-колясках или с костылями. Покрытие из бетонных плит должно быть ровным, а толщина швов между плитами - не более 0,015 м.

5.8 На путях движения МГН не допускается применять непрозрачные калитки на навесных петлях двустороннего действия, калитки с вращающимися полотнами, а также турникеты шириной менее чем 0,85 м.

5.9 Для открытых лестниц на перепадах рельефа рекомендуется принимать ширину проступей не менее 0,4 м, высоту подъемов ступеней - не более 0,12 м. Все ступени наружных лестниц в пределах одного марша должны быть одинаковыми по форме в плане, по размерам ширины проступи и высоты подъема ступеней. Поперечный уклон наружных ступеней должен быть в пределах 1-2 %.

5.10 Лестницы должны дублироваться пандусами, а при необходимости - другими средствами подъема и отвечать требованиям ДБН В.2.3-5.

5.11 Устройства и оборудование (почтовые ящики, укрытия таксофонов, банкоматы, информационные щиты и т.п.), размещаемые на стенах зданий, сооружений или на отдельных конструкциях, и выступающие элементы и части зданий и сооружений не должны сокращать нормируемое пространство для прохода, а также проезда и маневрирования кресла-коляски.

Объекты, нижняя кромка которых расположена на высоте от 0,7 до 2,1 м от уровня пешеходного пути, не должны выступать за плоскость вертикальной конструкции более чем на 0,1 м, а при их размещении на отдельно стоящей опоре - не более 0,3 м. При увеличении выступающих размеров пространство под этими объектами необходимо выделять бордюрным камнем, бортиком высотой не

менее 0,05 м либо ограждениями высотой не менее 0,7 м и т.п.

Таксофоны, банкоматы и другое специализированное оборудование для людей с недостатками зрения должны устанавливаться на горизонтальной плоскости с применением рифленого покрытия или на отдельных плитах высотой до 0,04 м, край которых должен находиться от установленного оборудования на расстоянии 0,7-0,8 м.

Формы и края подвесного оборудования должны быть скруглены.

5.12 Вход на территорию или участок следует оборудовать доступными для инвалидов элементами информации об объекте.

Вход на участок жилого многоквартирного дома рекомендуется оборудовать контрольно-охранными приборами или устройствами сигнализации, которые передают информацию к жилью для людей с недостатками зрения и дефектами слуха.

5.13 На открытых индивидуальных автостоянках возле учреждений обслуживания следует выделять не менее 10 % мест (но не менее одного места) для транспорта инвалидов. Эти места должны обозначаться знаками, принятыми в международной практике.

Места для личного автотранспорта инвалидов желательно размещать близ входа, доступного для инвалидов, но не далее 50 м, а при жилых домах - не далее 100 м. Ширина зоны для парковки автомобиля инвалида должна быть не менее 3,5 м.

Площадки для остановки специализированных средств общественного транспорта, перевозящих только инвалидов, следует предусматривать на расстоянии не далее 100 м от входов в общественные здания, доступные для МГН.

6 ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ К ЗДАНИЯМ И СООРУЖЕНИЯМ

6.1 Входы и пути движения к зданиям

6.1.1 В здании должен быть как минимум один вход, приспособленный для МГН, с поверхности земли и из каждого доступного для МГН подземного или надземного перехода, соединенного с этим зданием.

6.1.2 Наружные лестницы и пандусы должны иметь поручни с учетом технических требований к опорным стационарным устройствам по действующим нормативным документам.

При ширине лестниц на основных подходах к зданию 2,5 м и более следует дополнительно предусматривать разделительные поручни.

Входная площадка при входах, доступных МГН, должна иметь: навес, водоотвод, а в зависимости от местных климатических условий - подогрев, что устанавливается заданием на проектирование.

Поверхности покрытий входных площадок и тамбуров должны быть твердыми, не допускать скольжения при намокании и иметь поперечный уклон в пределах 1-2 %.

6.1.3 Глубина тамбуров и тамбур-шлюзов должна быть не менее 1,8 м, а в жилых зданиях - не менее 1,5 м при ширине не менее 2,2 м.

Дренажные и водосборные решетки, устанавливаемые в полу тамбуров или входных площадок, должны быть заподлицо с поверхностью покрытия пола. Ширина просветов их ячеек не должна превышать 0,015 м. Предпочтительно применение решеток с ромбовидными или квадратными ячейками.

6.1.4 При наличии контроля на входе следует предусматривать контрольные устройства, приспособленные для пропуска тех категорий инвалидов, для которых будет доступен проектируемый объект.

6.1.5 Помещения, где могут находиться инвалиды на креслах-колясках, следует размещать на уровне входа, ближайшего к поверхности земли. При ином размещении помещений по высоте здания, кроме лестниц, следует предусматривать пандусы, лифты согласно требованиям ДСТУ рг EN 81-70, подъемные платформы, вертикальные подъемники согласно требованиям ДСТУ ISO 9386-1, ДСТУ ISO 9386-2 или другие приспособления для перемещения инвалидов.

6.1.6 Пути движения МГН внутри здания следует проектировать в соответствии с норматив-

ными требованиями к путям эвакуации людей из здания.

Ширина пути движения в коридорах, помещениях, галереях и т.п. в чистоте должна быть не менее: - при движении кресла-коляски

в одном направлении ..... 1,5 м;

при встречном движении..... 1,8 м.

Ширину прохода в помещении с оборудованием и мебелью следует принимать не менее 1,2 м.

Ширина балконов и лоджий должна быть не менее 1,5 м в свету. Ширину коридора или перехода в другое здание следует принимать не менее 2,0 м. Подходы к различному оборудованию и мебели должны быть не менее 0,9 м, а при необходимости поворота кресла-коляски на 90° — не менее 1,2 м.

6.1.7 Диаметр зоны для самостоятельного разворота на 90-180° инвалида на кресле-коляске следует принимать не менее 1,5 м.

Около столов, прилавков и других мест обслуживания, у настенных приборов, аппаратов и устройств для инвалидов следует предусматривать свободное пространство размерами в плане не менее 0,9 м x 1,5 м.

Глубина пространства для маневрирования кресла-коляски перед дверью при открывании "от себя" должна быть не менее 1,2 м, а при открывании "к себе" - не менее 1,5 м при ширине не менее 1,5 м.

6.1.8 Конструктивные элементы внутри зданий и устройства, размещаемые в габаритах путей движения на стенах и других вертикальных поверхностях, должны иметь закругленные края, а также не должны выступать более чем на 0,1 м на высоте от 0,7 до 2,0 м от уровня пола. При размещении устройств, указателей на расположенной в отдельности опоре они не должны выступать более чем на 0,3 м.

Под маршем открытых лестниц и других нависающих элементов внутри здания, имеющих размер в свету по высоте менее 1,9 м, следует устанавливать барьеры, ограждения и т.п.

6.1.9 Участки пола на путях движения МГН на расстоянии 0,6 м перед дверными проемами и входами на лестницы и пандусы, а также перед поворотом коммуникационных путей должны иметь предупредительную рифленую и (или) контрастно окрашенную поверхность. Допускается предусматривать световые маячки.

6.1.10 В помещениях, доступных МГН, не допускается применять ворсовые ковры с толщиной покрытия (с учетом высоты ворса) более 0,013 м.

Ковровые покрытия на путях движения должны быть плотно закреплены, в особенности на стыках полотен и по границе разнородных покрытий.

6.1.11 Ширина дверных и открытых проемов в стене, а также выходов из помещений и из коридоров на лестничную клетку должна быть не менее 0,9 м. При глубине откоса открытого проема более 1,0 м ширину проема следует принимать по ширине коммуникационного прохода, но не менее 1,2 м.

Дверные проемы не должны иметь порогов и перепадов высот пола. При необходимости устройства порогов их высота или перепад высот не должны превышать 0,025 м.

6.1.12 В полотнах внешней двери, доступных инвалидам, следует предусматривать обзорные панели, заполненные прозрачным и ударопрочным материалом, нижняя часть которых должна располагаться в границах 0,3-0,9 м от уровня пола. Нижняя часть дверных полотен на высоту не меньше 0,3 м от уровня пола должна быть защищена противоударной полосой.

6.1.13 Прозрачные двери и ограждения следует выполнять из ударопрочного материала. На прозрачных полотнах двери следует предусматривать яркое контрастное маркирование высотой не менее 0,1 м и шириной не менее 0,2 м, расположенное на уровне не ниже 1,2 м и не выше 1,5 м от поверхности пешеходного пути.

6.1.14 На путях движения МГН в зданиях и сооружениях не допускается применять вращающиеся двери и турникеты шириной менее чем 0,85 м.

На путях движения МГН рекомендуется применять двери на петлях одностороннего действия с фиксаторами в положениях "открыто" и "закрыто". Следует также применять двери, обеспечивающие задержку автоматического закрывания дверей продолжительностью не менее 5 с.

6.2 Лестницы и пандусы

6.2.1 Ширина марша лестниц, доступных МГН, должна быть не менее 1,35 м. При расчетной ширине марша лестницы 2,5 м и более следует предусматривать дополнительные разделительные поручни.

Все ступени в пределах марша должны быть одинаковой геометрии и размеров по ширине проступи и высоте подъема ступеней. Допускается изменять рисунок проступей нижних ступеней первого марша открытых лестниц.

6.2.2 Ширина проступей лестниц, кроме внутриквартирных, должна быть не менее 0,3 м, а высота подъема ступеней - не более 0,15 м. Уклоны лестниц должны быть не более 1:2.

Ступени лестниц на путях движения инвалидов и других маломобильных групп населения должны быть сплошными, ровными, без выступов и с шероховатой поверхностью. Ребро ступени должно иметь закругление радиусом не более 0,05 м. Боковые края ступеней, не примыкающие к стенам, должны иметь бортики высотой не менее 0,02 м.

6.2.3 Максимальная высота одного подъема (марша) пандуса не должна превышать 0,8 м при уклоне не более 8 %. При перепаде высот пола на путях движения 0,2 м и менее допускается увеличивать уклон пандуса до 10 %. В исключительных случаях допускается предусматривать винтовые пандусы.

Ширина пандуса при исключительно одностороннем движении должна быть не менее 1,0 м, в остальных случаях ее следует принимать по ширине полосы движения согласно 6.2.1.

Площадка на горизонтальном участке пандуса при прямом пути движения или на повороте должна быть глубиной не менее 1,5 м.

6.2.4 Несущие конструкции пандусов следует выполнять из негорючих материалов с пределом огнестойкости не менее R60 с соблюдением требований ДСТУ Б В. 1.1-4.

В зданиях I степени огнестойкости несущие и ограждающие конструкции помещений с пандусами должны иметь предел огнестойкости не менее чем R 150 (для колонн), REI 150 (для стен), EI 150 (для перегородок), а в зданиях II степени огнестойкости - R 120 (для колонн), REI 120 (для стен), EI 120 (для перегородок) и т.п.

6.2.5 Следует предусматривать бортики высотой не менее 0,05 м по продольным краям маршей пандусов, а также вдоль кромки горизонтальных поверхностей при перепаде высот более 0,45 м для предотвращения соскальзывания трости или ноги.

6.2.6 Вдоль обеих сторон всех лестниц и пандусов, а также у всех перепадов высот более 0,45 м необходимо устанавливать ограждение с поручнями. Поручни пандусов следует располагать на высоте 0,7 и 0,9 м, у лестниц - на высоте 0,9 м, а в дошкольных учреждениях, парках, детских площадках также и на высоте 0,5 м.

Поручень перил с внутренней стороны лестницы должен быть непрерывным по всей ее высоте. Завершающие части поручня должны быть длиннее марша или наклонной части пандуса на 0,3 м.

6.2.7 На верхней или боковой, внешней по отношению к маршу поверхности поручней перил должны предусматриваться рельефные обозначения этажей. Размеры цифр должны быть не менее, м: ширина — 0,01, высота — 0,015, высота рельефа цифры - не менее 0,002 м.

6.3 Лифты и подъемники

6.3.1 Здания и сооружения следует оборудовать пассажирскими лифтами или подъемниками (наклонными или вертикальными подъемными платформами и т.п.) в случае размещения помещений, посещаемых инвалидами на креслах-колясках, на этажах выше или ниже этажа основного входа в здание (первого этажа) согласно требованиям ДСТУ ISO 4190-6, ДСТУ ISO 9386-1, ДСТУ ISO 9386-2, ДСТУ pr EN 81-70, ДСТУ pr EN 81-71. Выбор способа подъема инвалидов и возможность дублирования этих способов подъема устанавливаются в задании на проектирование.

Здания, в которых находятся маломобильные группы населения, оборудуются лифтами для транспортирования пожарных подразделений согласно требованиям ДБН В. 1.1-7 и НАПБ Б.01.007, ДСТУ pr EN 81-72, ДСТУ pr EN 81-73.

6.3.2 Кабина лифта, предназначенного для пользования инвалидом на кресле-коляске, должна иметь внутренние размеры не менее, м: ширина - 1,1; глубина - 1,4. Для нового строительства общественных и производственных зданий рекомендуется применять лифты с шириной дверного проема не менее 0,9 м. В остальных случаях размер дверного проема устанавливается в задании на проектирование по действующим нормативным документам.

6.3.3 В подвальном или цокольном этажах перед дверью лифта для инвалидов необходимо устройство тамбура-шлюза 1-го типа с подпором воздуха при пожаре.

6.3.4 Световая и звуковая информирующая сигнализация, соответствующая требованиям действующих нормативных документов, должна быть предусмотрена у каждой двери лифта, предназначенного для инвалидов на креслах-колясках.

6.3.5 Число лифтов, необходимых для спасения инвалидов из зон безопасности, устанавливается согласно приложению Б.

Следует применять лифты, оснащенные системами управления, отвечающими требованиям ДСТУ ISO 4190-6 и ДНАОП 0.00-1.02.

6.3.6 Установку подъемных платформ для инвалидов с поражением опорно-двигательного аппарата, в том числе на креслах-колясках, следует предусматривать в соответствии с требованиями безопасности ДСТУ ISO 9386-2. Устройство вертикальных подъемников следует предусматривать согласно требованиям ДСТУ ISO 9386-1.

Выходы из подъемника следует предусматривать только в уровне этажей, имеющих помещения для проживания или целевого посещения инвалидами.

6.4 Пути эвакуации

6.4.1 Проектные решения зданий и сооружений должны обеспечивать безопасность МГН в соответствии с требованиями ДБН В. 1.1-7 с учетом мобильности инвалидов различных категорий (согласно приложению А), их численности и места нахождения (работы, обслуживания, отдыха) в здании или сооружении.

6.4.2 Места обслуживания и (или) постоянного пребывания МГН должны располагаться на минимально возможных расстояниях от эвакуационных выходов из помещений, с этажей и из зданий наружу. При этом расстояние от дверей помещения с пребыванием инвалидов, выходящего в тупиковый коридор, до эвакуационного выхода с этажа или наружу не должно превышать 15 м, в других случаях - 30 м.

Места для инвалидов в зрительных залах должны располагаться в отдельных рядах, выходящих на самостоятельный путь эвакуации, не пересекающийся с путями эвакуации остальной части зрителей.

Места для зрителей с поражением опорно-двигательного аппарата на трибунах спортивных сооружений и спортивно-зрелищных зданий следует предусматривать в зоне, непосредственно примыкающей к выходу на трибуну.

Посадочные места (столы) для инвалидов в залах предприятий общественного питания следует располагать вблизи от эвакуационного выхода, но в непроходной зоне.

6.4.3 Ширина (в свету) участков эвакуационных путей, используемых МГН, должна быть не менее, м:

- дверей из помещений с числом находящихся в них не более 15 человек.....0,9;
- проемов и дверей в остальных случаях, проходов внутри помещений..... 1,2;
- переходных лоджий и балконов..... 1,5;
- коридоров, пандусов, используемых для эвакуации ..... 1,8.

6.4.4 Не допускается предусматривать пути эвакуации МГН по лестницам типа С-3 (наружных открытых).

Пандус, служащий путем эвакуации из вышерасположенных этажей в реконструируемом здании или сооружении, должен быть непосредственно связан через тамбур с выходом наружу.

6.4.5 Материалы, применяющиеся на путях эвакуации (лестничных клетках, коридорах, вестибюлях, пандусах т.п.), должны быть негорючими или иметь показатели пожарной безопасности не выше чем:

Г1, В1, Д2, Т2 - для отделки стен, потолков и заполнения в подвесных потолках коридоров, лестниц, лестничных клеток, вестибюлей, холлов (в т.ч. лифтовых холлов), фойе;

Г1, РП1, Д2, Т2 - для поверхностей полов коридоров, лестниц, лестничных клеток, вестибюлей, холлов (в т.ч. лифтовых холлов), фойе.

6.4.6 Если по проекту невозможно обеспечить необходимое (расчетное) время, то для спасения МГН на путях эвакуации следует предусматривать пожаробезопасную зону, из которой они могут эвакуироваться за более продолжительное время или находиться в ней до прибытия спасательных подразделений.

Предельно допустимое расстояние от наиболее удаленной точки помещения с пребыванием МГН до двери в пожаробезопасную зону должно быть в пределах досягаемости за необходимое время эвакуации.

6.4.7 Площадь пожаробезопасной зоны должна быть рассчитана на всех инвалидов, оставшихся на этаже, исходя из удельной площади, приходящейся на одного спасаемого, при условии возможности его маневрирования, м /чел.:

- инвалид в кресле-коляске 2,40;
- инвалид в кресле-коляске с сопровождающим..... 2,65;
- инвалид, перемещающийся самостоятельно..... 0,75;
- инвалид, перемещающийся с сопровождающим ..... 1,00.

В состав пожаробезопасной зоны может включаться площадь примыкающей лоджии или балкона, отделенных противопожарными преградами от остальных помещений этажа.

6.4.8 Пожаробезопасные зоны следует предусматривать вблизи вертикальных коммуникаций или проектировать их как единый узел с выходом на незадымляемую лестничную клетку типа Н1 или в помещение для пандуса с аналогичными ограждающими конструкциями по 6.2.4.

6.4.9 Пожаробезопасная зона должна быть отделена от других помещений и примыкающих коридоров противопожарными преградами, имеющими предел огнестойкости: стены — REI 90, перекрытия - REI 60 (2-го типа), противопожарные двери и окна - EI 60 (1-го типа).

6.4.10 Материалы, применяемые для отделки стен, потолков и покрытий пожаробезопасных зон, должны быть негорючими.

Двери в пожаробезопасную зону должны быть противопожарными и самозакрывающимися с уплотнениями в притворах.

6.4.11 Пожаробезопасная зона должна быть незадымляемой. При пожаре в ней должно создаваться избыточное давление 20 Па при одной открытой двери эвакуационного выхода или вход в пожаробезопасную зону должен выполняться через противопожарный тамбур-шлюз 1-го типа с подпором воздуха во время пожара.

В шахтах лифтов, имеющих выходы в пожаробезопасную зону, должен быть создан подпор воздуха во время пожара, отвечающий требованиям СНиП 2.04.05.

6.5 Внутреннее оборудование

6.5.1 Системы средств информации и сигнализации об опасности должны быть комплексными и предусматривать визуальную, звуковую и тактильную информацию в помещениях (кроме помещений с мокрыми процессами), предназначенных для пребывания всех категорий инвалидов. Они должны отвечать требованиям ДБН В.1.1-7, ДБН В.2.5-13, ВСН 60.

Средства информации (в том числе знаки и символы) должны быть идентичными в границах здания или комплекса зданий и сооружений, размещаемых в одном районе, предприятии и т.п., и отвечать знакам, установленным действующими нормативными документами.

6.5.2 Система средств информации зон и помещений, доступных для посещения или проживания МГН (особенно в местах массового посещения), а также доступных для них входных узлов и

путей движения, должна обеспечивать непрерывность информации, своевременное ориентирование и однозначное опознание объектов и мест посещения. Она должна предусматривать возможность получения информации об ассортименте предоставляемых услуг, размещении и назначении функциональных элементов, расположении путей эвакуации, предупреждать об опасности в экстремальных ситуациях и т.п.

6.5.3 Визуальная информация должна располагаться на контрастном фоне с размерами знаков, соответствующими расстоянию осмотра, и быть увязана с художественным решением интерьера.

6.5.4 Освещенность помещений и коммуникаций, доступных для МГН, следует повышать на одну ступень по сравнению с требованиями ДБН В.2.5-23 и ДБН В.2.5-28.

Перепад освещенности между соседними помещениями и зонами не должен быть более 1:4.

6.5.5 Гражданские здания для маломобильных групп населения должны быть оборудованы системой оповещения о пожаре и управлением эвакуацией людей не ниже 4-го типа согласно ДБН В.1.1-7.

Синхронной (звуковой и световой) сигнализацией, подключенной к системе оповещения о пожаре, следует оборудовать помещения и зоны общественных зданий и сооружений, посещаемые МГН, и производственные помещения, имеющие рабочие места для инвалидов.

Для аварийной звуковой сигнализации следует применять приборы, обеспечивающие уровень звука не менее 15 дБА в течение 30 с, при превышении максимального уровня звука в помещении на 5 дБА.

6.5.6 В вестибюлях общественных зданий и сооружений следует предусматривать установку звуковых информаторов по типу телефонов-автоматов, которыми могут пользоваться посетители с недостатками зрения, и текстофонов для посетителей с дефектами слуха.

6.5.7 Замкнутые пространства зданий (помещения различного функционального назначения, кабинка туалета, лифт и т.п.), а также лифтовые холлы, где маломобильный гражданин, в том числе с дефектами слуха, может оказаться один, должны быть оборудованы двусторонней связью с диспетчером или дежурным. В других случаях следует предусматривать кнопку звонка. В общественных туалетах электрический звонок или извещатель должны выводиться в комнату дежурного. В таких помещениях (кабинах) должно предусматриваться аварийное освещение.

6.5.8 Приборы для открывания и закрывание дверей, горизонтальные поручни, а также ручки, рычаги, краны и кнопки различных аппаратов, отверстия торговых и билетных автоматов и прочие устройства, которыми могут воспользоваться МГН внутри здания, следует устанавливать на высоте не более 1,1 м и не менее 0,85 м от пола и на расстоянии не менее 0,4 м от боковой стены помещения или другой вертикальной плоскости.

Выключатели и розетки в помещениях следует проектировать согласно требованиям ГОСТ 7396.1 и предусматривать на высоте 0,8 м от уровня пола.

6.5.9 Следует применять дверные ручки, запоры, задвижки и другие приборы открывания и закрывания дверей, которые должны иметь форму, позволяющую инвалиду управлять ими одной рукой (кулаком) и не требующую применения слишком больших усилий или значительных поворотов руки в запястье. Целесообразно ориентироваться на применение легко управляемых приборов и механизмов, а также П-образных ручек.

Ручки на полотнах раздвижных дверей должны устанавливаться так, чтобы при целиком открытых дверях эти ручки были легко доступными с обеих сторон стены.

Ручки дверей, расположенных в углу коридора или помещения, должны размещаться на расстоянии от боковой стены не менее 0,6 м.

6.5.10 На входных дверях в помещение, в которых опасно или категорически запрещено пребывание МГН (бойлерных, венткамерах, трансформаторных узлах и т.п.), следует устанавливать запоры, исключающие свободное попадание внутрь помещения. Дверные ручки подобных помещений должны иметь поверхность с опознавательными знаками или неровностями, осязаемыми тактильно.

6.5.11 Информационные обозначения помещений внутри здания должны дублироваться рельефными знаками и размещаться рядом с дверью, со стороны дверной ручки и крепиться на высоте от 1,4 м до 1,75 м.

Нумерация шкафов в раздевальных и гардеробах должна быть рельефной и на контрастном фоне.

6.5.12 Применяемые в проектах материалы, оснащение, оборудование, изделия, приборы, используемые инвалидами или контактирующие с ними, должны иметь гигиенические сертификаты органов государственной санитарно-эпидемиологической службы.

6.6 Санитарно-гигиенические помещения

6.6.1 В общественных туалетах, в том числе размещаемых в общественных и производственных зданиях (кроме указанных в ДБН В.2.2-9), необходимо предусматривать не менее одной универсальной кабины, доступной для всех категорий граждан.

В любых общественных зданиях при расчетной численности посетителей 50 человек и более или при расчетной продолжительности пребывания посетителя в здании 60 мин и более следует предусматривать туалет с универсальной кабиной.

6.6.2 Туалеты в зданиях, где работают инвалиды, должны быть на каждом этаже, независимо от количества работающих, при этом не менее чем одна из общего числа кабин в туалетах должна быть универсальной. Один из писсуаров в туалете (туалетах) должен размещаться на высоте 0,4 м от пола.

Туалеты для людей с недостатками зрения и инвалидов, пользующихся креслом-коляской, должны размещаться не далее 60 м от рабочего места. Не разрешается смежное размещение мужских и женских туалетов для инвалидов по зрению.

6.6.3 В помещениях общественных душевых следует предусматривать не менее одной кабины, оборудованной для инвалида на кресле-коляске, перед которой следует предусматривать пространство для маневрирования кресла-коляски.

6.6.4 В санитарно-гигиенических помещениях количество кабин и устройств, необходимых для работающих на предприятии или в учреждении инвалидов с нарушением опорно-двигательного аппарата и недостатками зрения, следует определять из расчета: не менее одной универсальной душевой кабины на трех инвалидов, не менее одной раковины умывальника на семь инвалидов независимо от санитарной характеристики производственных процессов.

Следует предусматривать закрытые душевые кабины с открыванием двери наружу и входом непосредственно из гардеробной.

Умывальные для указанных категорий инвалидов следует размещать непосредственно в гардеробном блоке или смежно с ним. При этом 40 % расчетного количества умывальников целесообразно размещать вблизи рабочих мест.

При численности работающих женщин свыше 14 до 75 включительно следует предусматривать одну кабину с гигиеническим душем, размещаемую при женском туалете и имеющую вход из умывальной. Количество помещений или кабин личной гигиены женщин следует принимать из расчета: один гигиенический душ на 75 женщин, работающих в наиболее многочисленной смене. В указанных помещениях должны быть предусмотрены места для раздевания и умывальник.

6.6.5 Универсальная кабина туалета общего пользования должна иметь размеры в плане не менее, м: ширина - 1,65, глубина - 1,8. В кабине рядом с унитазом следует предусматривать пространство для размещения кресла-коляски, а также крючки для одежды, костылей и других принадлежностей.

В универсальной кабине и других санитарно-гигиенических помещениях, предназначенных для пользования всеми категориями граждан, в том числе инвалидов, следует предусматривать возможность установки в случае потребности поручней, штанг, поворотных или откидных сидений.

6.6.6 Размеры в плане санитарно-гигиенических помещений для индивидуального пользования в жилых зданиях должны быть не менее, м:

- ванной комнаты или совмещенного санитарного узла..... 2,2 x 2,2;
- туалета с умывальником (рукомойником)..... 1,6 x 2,2.

6.6.1 Геометрические параметры зон, используемых инвалидами, в том числе на креслах-колясках, в санитарно-бытовых помещениях общественных и производственных зданий следует принимать по таблице 1.

6.6.8 Индивидуальные шкафы для хранения одежды инвалидов, пользующихся креслом-коляской, в раздевальных спортзалов следует располагать в нижнем ярусе высотой не более 1,3 м от пола. При открытом способе хранения домашней одежды крючки в раздевальных должны устанавливаться на той же высоте.

Индивидуальные шкафы в бытовых помещениях предприятий и учреждений должны быть совмещенными (для хранения уличной, домашней и рабочей одежды).

Таблица 1

Наименование санитарно-бытовых помещений общественных и производственных зданий	Размеры в плане (в чистоте), м, не менее
Кабины душевых: закрытые открытые и со сквозным проходом; кабины полудушей	1,8x1,8
	1,2x0,9
Кабины личной гигиены женщин	1,8x2,6
Кабины туалетов	1,8x1,65
Скамьи в гардеробных	0,6x0,8
Шкафы в гардеробных для уличной и домашней одежды	0,4x0,5

6.6.9 Ширину проходов между рядами следует принимать не менее, м:

- для кабин душевых закрытых и открытых, умывальников групповых и одиночных, туалетов, писсуаров..... 1,8;
- для шкафов гардеробных со скамьями (с учетом скамей)..... 2,4;
- то же без скамей..... 1,8.

6.6.10 Рекомендуются применение водопроводных кранов рычажного или нажимного действия, а при возможности — управляемых электронными системами.

Управление спуском воды в унитазе рекомендуется располагать на боковой стене кабины.

7 ОСОБЫЕ ТРЕБОВАНИЯ К СРЕДЕ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАЛОМОБИЛЬНЫХ ГРУПП НАСЕЛЕНИЯ

7.1 Жилые здания и помещения

7.1.1 Жилые здания и жилые помещения общественных зданий следует проектировать согласно требованиям ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-15, ДБН-363, СанПиН 2605 с обеспечением потребности инвалидов, включая:

- доступность квартиры или жилого помещения от входа в здание;
- доступность всех общественных помещений здания из квартиры или жилого помещения;
- применение оборудования, отвечающего потребностям инвалидов;
- обеспечение безопасности и удобства пользования оборудованием и приборами;
- оборудование придомовой территории и собственно здания необходимыми информационными системами.

7.1.2 Многоквартирные жилые здания с квартирами, предназначенными для проживания инвалидов и людей пожилого возраста, следует проектировать не ниже II степени огнестойкости.

7.1.3 В жилых зданиях социального жилого фонда рекомендуется количество и специализацию квартир по отдельным категориям инвалидов устанавливать заданием на проектирование.

При проектировании жилых помещений следует исходить из возможности следующего их дооборудования при необходимости с учетом потребностей отдельных категорий инвалидов и других маломобильных групп населения.

7.1.4 При размещении квартир для семей с инвалидами на креслах-колясках в уровне первого этажа следует обеспечивать возможность выхода непосредственно на придомовую территорию. Для отдельного входа через приквартирный тамбур и устройства подъемника рекомендуется увеличение площади квартиры на 12 м².

7.1.5 Минимальный размер жилого помещения должен составлять:

- для инвалида, передвигающегося на кресле-коляске, - не менее 12 м²;
- для инвалида, занимающегося индивидуальной трудовой деятельностью, - до 16 м².

7.1.6 Площадь кухни квартир для семей с инвалидами на креслах-колясках в жилых зданиях социального жилого фонда следует принимать не менее 9 м². Ширина такой кухни должна быть не менее 2,3 м при одностороннем размещении оборудования и 2,9 м - при двустороннем или угловом размещении оборудования.

Кухни следует оснащать электроплитами.

7.1.7 Размеры санитарно-гигиенических помещений в квартирах должны отвечать требованиям, указанным в 6.6.6.

В квартирах для семей с инвалидами, пользующимися креслами-колясками, вход в помещение, оборудованное унитазом, допускается проектировать из кухни или из жилой комнаты.

7.1.8 Ширина подсобных помещений в квартирах для семей с инвалидами (в том числе на креслах-колясках) должна быть не менее, м:

- прихожей (с возможностью хранения кресла-коляски).....1,6;
- внутриквартирных коридоров .....1,15.

7.1.9 В жилых зданиях II категории (социальное жилье), при необходимости, следует предусматривать возможность устройства в составе квартиры кладовой площадью не менее 4 м² для хранения инструментов, материалов и изделий, используемых и производимых инвалидами при работе на дому, а также для размещения тифлотехники и брайлевской литературы.

7.1.10 В гостиницах, отелях, пансионатах, кемпингах и т.п. 10 % жилых мест должны проектироваться универсальными с учетом расселения любых категорий посетителей (если в задании на проектирование не оговорено количество помещений, оборудованных по универсальному или специализированному принципу).

7.1.11 Устройство автоматической пожарной сигнализации следует проектировать согласно требованиям ДБН В.2.5-13 с учетом восприятия всеми категориями инвалидов.

Жилые помещения для инвалидов должны быть оборудованы автономными оптико-электронными дымовыми пожарными извещателями.

Следует применять домофоны со звуковой и световой сигнализацией.

Места размещения и количество сигнализаторов определяются в задании на проектирование.

7.1.12 Жилые помещения в специализированных жилых домах следует проектировать согласно требованиям ДБН "Учреждения социальной защиты населения".

7.2 Зоны обслуживания посетителей в общественных зданиях

7.2.1 При проектировании общественных зданий и сооружений следует руководствоваться положениями ДБН В.2.2-3, ДБН В.2.2-4, ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-10, ДБН В.2.2-11, ДБН В.2.2-13, ДБН В.2.2-16, ВБН В.2.2-ЦЗН, ВСН 54, СанПиН 1304, СанПиН 2605, СанПиН 3077, СН 4948, обеспечивая потребности инвалидов и других маломобильных групп населения. В зоне обслуживания посетителей общественных зданий и сооружений различного назначения следует предусматривать места для инвалидов и других маломобильных групп населения из расчета не менее 5 % общей вместимости учреждения или расчетного количества посетителей, в том числе и при выделении зон специализированного обслуживания МГН в здании.

7.2.2 При наличии нескольких идентичных мест (приборов, устройств и т.п.) обслуживания посетителей 5 % их общего числа, но не менее одного, должны быть запроектированы так, чтобы инвалид мог ими воспользоваться.

7.2.3 На каждом этаже, доступном для МГН, следует предусматривать зоны отдыха на 2-3 места, в том числе и для инвалидов на креслах-колясках.

7.2.4 При проектировании интерьеров, подборе и размещении приборов и устройств, технологического и другого оборудования следует исходить из того, что зона досягаемости для посетителя в кресле-коляске должна находиться в пределах:

- при расположении сбоку от посетителя - не выше 1,4 м и не ниже 0,3 м от пола;
- при фронтальном подходе - не выше 1,2 м и не ниже 0,4 м от пола.

Поверхность столов индивидуального пользования, прилавков и других мест обслуживания, используемых посетителями на креслах-колясках, должна находиться на высоте не более 0,8 м над уровнем пола.

7.2.5 Места для инвалидов в зальных помещениях следует располагать в доступной для них зоне зала, обеспечивающей:

- полноценное восприятие демонстрационных, зрелищных, информационных, музыкальных программ и материалов;
- удобный прием пищи (в обеденных залах или кулуарах при залах);
- оптимальные условия для работы (в читальных залах библиотек), отдыха (в зале ожидания).

В зальных помещениях не меньше двух рассредоточенных выходов должны быть приспособлены для прохода МГН.

7.2.6 Места для инвалидов в зрительных залах предпочтительнее располагать в отдельных рядах, имеющих самостоятельный путь эвакуации, не пересекающийся с путями эвакуации остальной части зрителей. В зрительных залах с числом мест 800 и более места для инвалидов в креслах-колясках следует рассредоточивать в разных зонах, размещая их в непосредственной близости от эвакуационных выходов, но в одном месте не более трех.

Расстояние от любого места пребывания инвалида в зальном помещении к эвакуационному выходу в коридор, фойе, наружу или к эвакуационному люку трибун спортивно-зрелищных залов не должно превышать 40 м. Ширина проходов должна быть увеличена на ширину свободного проезда кресла-коляски (0,9 м).

7.2.7 Перед эстрадой или в конце зала близ проема-выезда следует предусматривать свободные площадки шириной в свету не менее 1,8 м для зрителей на креслах-колясках.

7.2.8 В местах или зонах для зрителей на креслах-колясках в аудиториях с амфитеатром, зрительных и лекционных залах следует предусматривать меры безопасности (изгородь, буферную полосу, поребрик и т.п.).

7.2.9 В аудиториях, зрительных и лекционных залах вместимостью более 50 человек, оборудованных фиксированными сидячими местами, необходимо предусматривать не менее 4 % кресел со встроенными системами индивидуального прослушивания.

7.2.10 Места для лиц с дефектами слуха следует размещать на расстоянии не больше 10 м от источника звука.

Допускается применять в залах индивидуальные слуховые беспроводные устройства или оборудовать специальными персональными приборами усиления звука. Эти места следует располагать в зоне хорошей видимости сцены и переводчика языка жестов. Необходимость выделения дополнительной зоны для переводчика устанавливается заданием на проектирование.

7.2.11 При невозможности применить визуальную информацию для инвалидов в помещениях с особыми требованиями к художественному решению интерьеров, в экспозиционных залах художественных музеев, выставок и т.п. допускается использовать другие компенсирующие мероприятия.

7.2.12 В помещениях раздевальных при спортивных сооружениях для занимающихся инвалидов следует предусматривать:

- места для хранения кресел-колясок;
- индивидуальные кабины (площадью каждая не менее 4 м² из расчета по одной кабине на трех одновременно занимающихся человек, пользующихся креслами-колясками;

- индивидуальные шкафы для одежды (не менее двух) высотой не более 1,7 м, в том числе для хранения костылей и протезов;
- скамьи длиной не менее 3 м, шириной не менее 0,7 м и высотой не более 0,5 м.

Вокруг скамьи должно быть обеспечено свободное пространство для подъезда кресла-коляски. При невозможности устройства островной скамьи следует предусматривать вдоль одной из стен установку скамьи размером не менее 0,6 м x 2,5 м.

7.2.13 В комнате отдыха при раздевальных следует предусматривать дополнительную площадь из расчета не менее 0,4 м² на каждого из одновременно занимающихся инвалидов на креслах-колясках, а комната отдыха при сауне должна быть площадью не менее 20 м.

7.2.14 В залах предприятий питания посадочные места (столы) для инвалидов следует располагать вблизи от входа, но не в проходной зоне.

7.3 Рабочие места

7.3.1 При проектировании учреждений и предприятий следует предусматривать рабочие места для инвалидов в соответствии с программами профессиональной реабилитации инвалидов, которые разрабатываются местными органами социальной защиты населения.

Количество и виды рабочих мест для инвалидов (специализированные или обычные), их размещение в объемно-планировочной структуре здания (рассредоточенное или в специализированных цехах, производственных участках и специальных помещениях), а также необходимые дополнительные помещения устанавливаются в задании на проектирование.

На предприятиях (в цехах и на участках), где предусматривается возможность использования работы инвалидов, должны выполняться требования СанПиН 42-121-4719, СанПиН 42-123-5777, СанПиН 2152, СанПиН 5781 по санитарно-бытовым и специальным помещениям, организации режима труда и отдыха, медицинскому обслуживанию, а также требования этих Норм в зависимости от вида инвалидности.

Не допускается оборудование рабочих участков для МГН в подвальных этажах.

7.3.2 Рабочие места инвалидов должны быть безопасны для здоровья и рационально организованы. Они должны иметь санитарно-эпидемиологическое заключение органов государственной санитарно-эпидемиологической службы. В задании на проектирование следует устанавливать их специализацию и, при необходимости, включать комплект мебели, оборудования и вспомогательных устройств, специально приспособленных для конкретного вида заболевания.

7.3.3 В рабочей зоне (пространстве рабочего места) или помещении должно быть обеспечено выполнение комплекса санитарно-гигиенических требований к микроклимату в соответствии с Действующими нормативными документами, а также дополнительными требованиями, устанавливаемыми в зависимости от вида заболевания инвалидов.

7.3.4 Площадь служебных помещений следует принимать из расчета выделения на каждого работающего инвалида, пользующегося креслом-коляской, не менее, м²:

- в конторских, административных и офисных помещениях..... 5,65;
- в конструкторских бюро..... 7,65.

7.3.5 Расстояние до туалетов, курительных, помещений для обогрева или охлаждения, полудушей и устройств питьевого водоснабжения от рабочих мест, предназначенных для инвалидов с поражением опорно-двигательного аппарата и недостатками зрения, должно быть не более, м:

- в пределах зданий..... 50;
- в пределах территории учреждения, предприятия..... 100.

7.3.6 Санитарно-бытовое обслуживание работающих инвалидов должно обеспечиваться в соответствии с требованиями СНиП 2.09.04 и данного документа.

7.3.7 При затруднении доступа инвалидов на креслах-колясках к местам общественного питания на предприятиях и в учреждениях следует дополнительно предусматривать комнату приема пищи площадью из расчета 1,65 м² на каждого инвалида, но не менее 12 м².

ПРИЛОЖЕНИЕ А
(обязательное)

**МАТЕРИАЛЫ К РАСЧЕТУ УРОВНЯ ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
МАЛОМОБИЛЬНЫХ ГРУПП НАСЕЛЕНИЯ**

Для учета специфики передвижения МГН по путям эвакуации следует применять дополнительные расчетные значения параметров движения МГН.

А.1 По мобильным качествам людей в потоке эвакуирующихся из зданий и сооружений следует подразделять на четыре группы согласно таблице А.1.

Таблица А.1

Группы мобильности	Общие характеристики людей по группам мобильности	Средняя площадь горизонтальной проекции людей, f , м ²
М1	Люди, которые не имеют ограничений по мобильности, в том числе с дефектами слуха	0,1
М2	Немощные люди, мобильность которых снижена из-за старения организма (инвалиды по старости); инвалиды на протезах; инвалиды с недостатками зрения, пользующиеся белой тростью; люди с психическими отклонениями	0,2
М3	Инвалиды, которые используют при движении дополнительные опоры (костыли, палки)	0,3
М4	Инвалиды, передвигающиеся на креслах-колясках, которые приводятся в движение вручную	0,96

А.2 Расчетные значения скорости и интенсивности движения потоков людей с разной группой мобильности следует определять по формулам:

$$V_{Dj} = V_{Oj} \left[1 - a_j \ln \frac{D}{D_{Oj}} \right] \text{ при } D > D_{Oj}, \quad (\text{А.1})$$

$$q_{Dj} = V_{Dj} D, \quad (\text{А.2})$$

где V_{Dj} и q_{Dj} – скорость и интенсивность движения людей в потоке по j -му виду пути при плотности потока D_j ;

D – плотность людского потока на участке эвакуационного пути, м²/м²;

D_{Oj} – значение плотности людского потока на j -м виде пути, при достижении которого плотность потока начинает влиять на скорость движения людей в потоке; м²/м²;

V_{Oj} – среднее значение скорости свободного движения людей по j -му виду пути при значениях плотности потока $D \leq D_{Oj}$ м/мин;

a_j – коэффициент, отражающий степень влияния плотности людского потока на его скорость при движении по j -му виду пути.

Значения D_{Oj} , V_{Oj} , a_j для потоков людей разных групп мобильности для формул (А.1) и (А.2) приведены в таблице А.2.

Таблица А.2

Группы мобильности	Значения параметров	Величина параметров по видам пути (j)				
		горизонтальный	лестница вниз	лестница вверх	пандус вниз	пандус вверх
М1	V_{Oj}	100	100	60	115	80
	D_{Oj}	0,051	0,089	0,067	0,171	0,107
	a_j	0,295	0,400	0,305	0,339	0,399
М2	V_{Oj}	30	30	20	45	25
	D_{Oj}	0,135	0,139	0,126	0,171	0,146
	a_j	0,335	0,346	0,348	0,438	0,384
М3	V_{Oj}	70	20	25	105	55
	D_{Oj}	0,102	0,208	0,120	0,122	0,136
	a_j	0,350	0,454	0,347	0,416	0,446
М4	V_{Oj}	60	-	-	115	40
	D_{Oj}	0,135	-	-	0,146	0,150
	a_j	0,400	-	-	0,424	0,420

А.3 При движении людских потоков с участием МГН на участках пути перед проемами не следует допускать образования плотности потоков выше 0,5. При этом расчетные максимальные значения интенсивности движения $q_{\max}$ через проем разных групп мобильности следует принимать равными: М1-19,6 м/мин; М2-9,7 м/мин; М3 – 17,6 м/мин; М4-16,4 м/мин.

ПРИЛОЖЕНИЕ Б
(обязательное)

**РАСЧЕТ ЧИСЛА ЛИФТОВ, НЕОБХОДИМЫХ
ДЛЯ СПАСЕНИЯ ИНВАЛИДОВ ИЗ ЗОН БЕЗОПАСНОСТИ**

Б.1 Необходимое число лифтов n , доступных для инвалидов и используемых для их спасения в случае пожара в здании, определяется по формуле

$$n = T_p / T_{сп}, \quad (\text{Б.1})$$

де T_p – расчетное время спасения одним лифтом, с;
 $T_{сп}$ – допустимое время спасения, равное 10 мин.

Лифт для транспортирования пожарных подразделений может быть использован для спасения инвалидов во время пожара.

Б.2 Расчетное время спасения T_p определяется по формуле

$$T_p = TK, \quad (\text{Б.2})$$

где T – время кругового рейса лифта при спасении инвалидов, с, определяемое по формуле (Б.3);
 K – расчетное число рейсов, необходимое для спасения инвалидов, определяемое по формуле (Б.4).

$$T = 2 \sum H_i / mV + 93, \quad (\text{Б.3})$$

где $\sum H_i$ – сумма отметок уровней этажей, из которых будет проводиться спасение инвалидов, относительно уровня первого этажа, м;

m – число этажей, из которых будет проводиться спасение инвалидов;

V – номинальная скорость лифта, м/с;

$$K = 1,43 \sum M / E, \quad (\text{Б.4})$$

где $\sum M$ – суммарное количество инвалидов и сопровождающих их людей, приведенное в здании на проектирование;

E – номинальная вместительность лифта, чел.

ПРИЛОЖЕНИЕ В
(справочное)

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Житловий кодекс України. Проект. 2004 (Жилищный кодекс Украины. Проект)
2. Програма забезпечення безперешкодного доступу інвалідів з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів житлового та громадського призначення. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2003 р., № 653 (Программа обеспечения беспрепятственного доступа инвалидов с ограниченными физическими возможностями к объектам жилого и общественного назначения. Постановление Кабинета Министров Украины от 4 июня 2003 г., № 653)
3. Нормали архітектурно-планувальних елементів житлових і громадських будівель з урахуванням використання їх інвалідами. Посібник по проектуванню / Под ред. В.В.Куцевича. - К.: КиївЗНІІЕП, 1999
4. НАПБ 0.5.012-91 Технологічна інструкція "Порядок улаштування, монтаж засобів системи оповіщення про пожежу" (Технологическая инструкция "Порядок устройства, монтаж средств системы оповещения о пожаре" (И 220-08-91)
5. НАПБ А.0.1.001-2004 Правила пожежної безпеки в Україні (Правила пожарной безопасности в Украине)
6. НАПБ Б.01.007-2004 Правила облаштування та застосування ліфтів для транспортування пожежних підрозділів у будинках та спорудах (Правила оборудования и использования лифтов для транспортирования пожарных подразделений в зданиях и сооружениях)
7. НАПБ Б.07.005-86 (ОНТП 24-86) Определение категорий помещений по взрывопожарной и пожарной безопасности
8. Единые санитарные нормы и правила предприятий (производственных объединений), цехов и участков, которые предназначены для использования труда инвалидов и пенсионеров по старости

БН В.2.2-17:2006

С.21

СОДЕРЖАНИЕ

1	СФЕРА ПРИМЕНЕНИЯ.....
2	НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ.....
3	ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЙ.....
4	ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ.....
5	ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ К ЗЕМЕЛЬНЫМ УЧАСТКАМ.....
6	ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ К ЗДАНИЯМ И СООРУЖЕНИЯМ .....
	6.1. Входы и пути движения к зданиям .....
	6.2. Лестницы и пандусы.....
	6.3. Лифты и подъемники.....
	6.4. Пути эвакуации.....
	6.5. Внутреннее оборудование.....
	6.6. Санитарно-гигиенические помещения.....
7	ОСОБЫЕ ТРЕБОВАНИЯ К СРЕДЕ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАЛОМОБИЛЬНЫХ ГРУПП НАСЕЛЕНИЯ.....
	7.1. Жилые здания и помещения .....
	7.2. Зоны обслуживания посетителей в общественных зданиях.....
	7.3. Рабочие места.....
	Приложение А Материалы к расчету уровня пожарной безопасности маломобильных групп населения.....
	Приложение Б Расчет числа лифтов, необходимых для спасения инвалидов из зон безопасности.....
	Приложение В Библиография.....